

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20
za Nemško celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1-50

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev

Izhaja:

vsak dan, izvenoma nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 18 strani.

Hrvaški kmet.

Zdaj, ko se toliko govori o triallizmu, o zjedinenju Jugoslovancev, je tudi čas, da se začnemo resno zanimati za razmere, v katerih žive naši bratje Hrvatje, predvsem tisti, ki je in more biti edini steber jugoslovanskega edinstva, to je hrvaški kmet. Kdor razmotriva jugoslovanski problem, ta navadno pozablja na največji problem v tem problemu, na to, v kakšnih razmerah živi kmet na Hrvaškem, in žalibog je ravno hrvaška javnost tista, ki ji je to najmanjša briga. In kakor je neoporečna zgodovinska istina, da je svojčas velikaška večina hrvaškega sabora Hrvaško podvrgla Mažarski in v prid lastnemu stanovskemu interesu žrtvovala zraven politične tudi finančno samostalnost hrvaške države, tako je tudi nepobitna istina, da so vsi zakoni, ki danes tarejo hrvaškega kmeta, bili napravljeni v hrvaškem saboru. Tudi še danes vlada v postavodajnem zastopstvu hrvaškega kraljestva splošno prepričanje, da se hrvaškemu kmetu pomagati sploh ne more, pač pa se na vso moč branijo interesi vladstvinstva in uradništva. Žalostna resnica je, da je danes hrvaški kmet, če izvzamemo Macedonijo in Rusijo, največja sirota v čeli Evropi.

Hrvaške stranke venomer poudarjajo in tako je stalo tudi v adresnih načrtih sedanjega sabora, da je za Hrvaško največje zlo nagodba z Ogrsko. To je tako s političnega kakor gospodarskega stališča popolnoma res. Vsa hrvaška uprava, počenši od bana preko velikih županov in okrajnih predstojnikov, pa doli do občinskih uradnikov se do današnjega dne več ali manj zlorablja v to, da se izvrši volja vsakokratne ogrske vlade. Kar se pa gospodarske plati tega vprašanja tiče, se je Hrvaška po nagodbi odpovedala svoje finančne samostalnosti in dobiva zdaj od Mažarov le del svojih fiktivnih dohodkov v uporabo. Zato se tudi v prid hrvaški deželi ne more porabiti toliko, kolikor je v resnici potrebno.

Vendar pa je velika zmota, če se vse zlo na Hrvaškem vali na nagodbo, ki so jo z Mažari sklenili svojedobni hrvaški velikaši, zakaj kmečki narod je ni! Dejstvo stoji, da bi se tudi pod nagodbeno vlado v okvirju omejenega političnega in gospodarskega delo-

kroga hrvaške vlade in sabora dalo kaj za hrvaški kmečki stan storiti, da se pa doslej zanj ni veliko več kot nič storilo in da še danes razun Seljačke Stranke nobena stranka in tudi vlada ne kažejo resne volje hrvaškemu ljudstvu pomagati, pač pa se nadaljuje stara politika fraz in osebnosti.

Treba je jasno in glasno povedati, da so vsi zakoni na Hrvaškem, naj jih je ustvarila ta ali ona večina, osnovani tako, da se bogatin ščiti pred revežem, da se brani interes vladstulina in uradnika pred interesom seljaka.

Ne govorimo veliko o volivnem zakonu, ki ga je ban Tomašić v svoje strankarske namene nekoliko reformiral. Po tem zakonu so imeli in še danes imajo visoki dostojanstveniki, plemenitaši, prvi uradniki in visoki klerus virilne glasove, katerih je primeroma veliko in so vladni vedno na razpolago. Kar se ostalega ljudstva tiče, je tudi še po Tomašičevi reformi ostal cenzus in javnost volitev in je še veliko naroda brez pravice glasa.

Hudo tare hrvaškega kmeta predvsem gozdni zakon. Hrvaška ima veliko gozdov, ki bi po pametnem gospodarstvu veliko nesli. Gozdovi so večidel last občin. Vlada je pa gospodarstvo upravo gozdov prevzela sama in ustvarila velikanski uradniški aparat, ki gospodari tako, da je danes ravno narobe, kakor je namen zakona: gozdovi komaj toliko nesejo, da se more gozdno uradništvo plačati, občine pa, ki so gozdovi njihova prava last, pa komaj da dobijo kaj drv, pa morajo še za režijo doplačevati! Kmalu bo treba, da se bodo pravim lastnikom gozdov, kmetom, naložile naklade, kmet pa celo zimo kakor pes prežeba. Sekanje drv brez oblastnega dovoljenja se kaznuje uprav drakonično; zadnjič so gozdarji nekega reveža, ki je prišel po drva, ker je s svojo rodbino trpel celo zimo mraz in si ni imel kaj gorkega skuhati, ustrelili, ne da bi se bil mož kaj branil: v saboru se za to niso veliko zmenili. Če kmet škodo, ki jo tako prizadele erarju ali vladstvinu, ne more poplačati, pa ga zarubijo. Vkljub določbam obrtnega zakona so logarji zadnji čas kmetom zaplenili pljuge, voze, kotle v kuhinji in celo čizme, da neki sodnik je nedavno dal seljaku streho z bajte sneti!

Nič manj krivičen ni lovski zakon. Iz tega zakona se čisto jasno da razbrati načelo, da je na Hrvaškem vsaka divjačina več vredna kakor krščen

kmečki človek. En zajec, ki ga kmet ustrelil gospodu, je vreden toliko kakor krava, srna stane celo že 500 K. Ni ga razun stvari, ki spadajo pod monopol države, zakona, ki bi vrednosti posameznih stvari določeval, a divjačina je cenjena, da bi je kmet gospodu ne postrelil, čeprav dela kmetu tako občutno škodo. V koprivniškem okraju je ne dolgo tega oblast kaznovala pet gospodarjev, vsakega po 50 K globe, češ, da so njihovi pastirji divjačino s palicami tolkli!

Prehajamo k najvažnejšemu političnopravnemu zakonu, občinskemu zakonu. Ne samo, da ta zakon velikega števila občanarjev, ki ne plačujejo po mnenju davkoplačevalca zadosti visoke davčne vsote, od občinskega zastopstva popolnoma izključuje, določuje še privileg za najvišje davkoplačevalce, ki izvolijo eno tretjino vseh odbornikov sami. Peščica vladstvinov je več vredna kakor vsa sila ostalega kmečkega naroda. Navada ta tretjina odbornikov vedno ostane na vlasti, ker jih veleposestniška kurija vedno iznova izvoli, kmečki dve tretjini se pa vsako tretje leto menjati. Občinsko uradništvo je od vladstvinke kurije popolnoma odvisno in če pomislimo, da okrajna oblast v vsem gre na roko vladstvinu, lahko razumemo, kako celo ta slabi občinski zakon velja samo na papirju, kolikor je v njem kakšna reč dobra. Okrajni predstojnik je vse; zoper njega se pač moreš pritožiti, pa pri kom? Pri velikem županu, kojega najpokornejši sluga je baš okrajni zastopnik. Druge instance pa ni v upravnih rečeh, tako da preko volje velikega župana kmet nikoli ne pride do pravice, naj se mu godi še takšna krivica.

Sikan, ki jih mora hrvaški kmet, ki ga ima vsak uradnik v pravem pomenu besede le za živino, pretrpeti od veterinarjev, od sodnij, koder se mu ne povrača niti stroškov za pot k pričevanju ali se mu da štirikrat menj kakor trgovcu ali kateremukoli gospodu, kako ga do nagega slečega advokata, kako ga odirajo od zasebnega spekulant do bank in denarnih zavodov, ki so navidez njemu v dobro ustanovljeni, pa zahtevajo judovske 8 do 10 in še večodstotne procente, kako mu poplavlajo neregulirane reke vsako leto imetje, tako da iz posestnika 12 juter v nekoliko letih postane berač, kako se za podpore po elementarnih neugodah poklicani faktorji ne zmenijo, če se pa polovico požre uradništvo, o tem ni

vredno pisati, ker je nekaj vsakdanjega.

Da vlada in gosposke stranke v saboru tudi še danes nimajo zmisla za kmetove potrebe in da ga vsi le smatrajo za stan, iz katerega je treba drugim v prid zadnjo kapljo krvi iztisniti, je dokazala razprava o vladnem načrtu, da se povišajo učiteljske plače. Res sramota, da je danes v Evropi še parlament, koder se upajo zagovarjati zakon, ki sloni na načelu, da se večji del bremen naloži slabšim ramentom, a manjši del plačujejo tisti, ki največ imajo! Tiste, ki plačujejo do 800 K davka, zakon pred naklado za vzdrževanje učiteljskega štiti, a kmeta, ki plača 6 do 8 K davka od grunta in mora na njem preživeti sebe in recimo šest otrok povprečno, tega se obremenijo z največjim delom šolskega davka! In ko je Seljačka Stranka v saboru pokazala na uprav enormne postavke, ki gredo za plačo vsjemu uradništvu, se je ves sabor vzdignil, češ, uradniških plač se nobeden ne sme dotakniti! Seveda! Če pa pride birič in kmetu opanke iz nog zarubi ali pa če veterinar namesto ene bolne svinje da še deset zdravih zraven pobiti, ali pa če se seljakom na Posavini zaradi gosposkih postrvi prepeve lan v vodi močiti, takrat se nobena duša ne zmeni, da bi seljaka ščitila, kakor se n. pr. tudi bjelovarska županija že celo vrsto let kljub vsemu dreganju ne zmeni za to, da bi spričo vsakoletnih poplav, ki kmetu vzamejo toliko govedi, osnovala vsaj zadruge za zavarovanje živine.

Res! komej je faraonski bič Jude tepel tako, kakor tepe gosposka kmeta na Hrvaškem. Zato ni čuda, da zemlja propada, da jo tujec pokupuje in da se domače ljudstvo tako v Ameriko izseljuje, da ni letošnje ljudsko štetje moglo pokazati žalostnejših števil kakor jih je. Sabor pa ubija svoj dragoceni čas z osebnimi in klikarskimi spori ter vsakovrstnimi domoljubnimi programi, v katerih nobena beseda nič pametnega ne pomeni. To se pravi lastnemu narodu na korist eni kliki grob kopati, ljudstvo zavoljo par bogatinov in birokracije v pogin gnati. Tukaj je problem, važnejši kakor vsi državnopravni: pomagati hrvaškemu seljaku. Le to je predpogoj pravemu in zdravemu združenju Jugoslovancev!

LISTEK.

Iz življenja slovenskega umetnika.

V »Dom in Svetu« piše Izidor Cankar »Obiske«, jako zanimive obiske iz življenja in delovanja naših umetnikov.

V danes izišli številki opisuje obisk pri Antonu Verovškem, ki je nedavno slavil 25letnico svojega gledališkega delovanja. Prepričani smo, da bodo naše čitatelje zelo zanimali podatki, zbrani v tem spisu, zato ga tu ponatiskujemo:

»Anton Verovšek — to je slovensko gledališče. Pred kratkim je obhajal 25letnico svojega umetniškega delovanja in z njim bi jo bilo moralo obhajati tudi slovensko gledališče kot tako, kajti on je njega integralen del. Anton Verovšek je tudi slovenski igralec par excellence, slovenski igralec z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi. Kar je bilo talentiranih ljudi na našem odru, so nam odšli v tujino za kruhom. To dejstvo ni nikakor vredno tako sentimentalnih solza, kot jih navadno vzbudi, ker je lahko umljivo in skoro nujno, toda tem večje časti in nesentimentalne hvaležnosti so vredni tisti, ki so stali doma. To je storil Verovšek.

Drugi so otresli kranjski prah s črevljev, obogatili drugod s slavo in nekateri tudi s premoženjem, toda za razvoj slovenske igralske umetnosti niso storili ničesar. Verovšek pa je prvi in doslej edini predstavljalec slovenskih tipov in kot tak, tudi če prezremo njegovo vzgojno delo pri igralskem naraščanju, važna ter za tradicijo odločujoča prikazen na našem odru. Verovšek govori med vsemi našimi igralci najbolj slovensko slovensčino; on je, kakor značilno piše njegov kolega g. Skrbinišek, »hud nasprotnik onih 1-ov koncem moškega deležnika; kolikokrat smo se pri izkušnjah do solz smejali, kadar je začel nalašč »špičasto« govoriti.

Ne le na odru, ampak tudi na ljubljanskih ulicah je Verovšek dobro znan. On je skoro tudi integralen del ljubljane. Kadar hočete, ga vidite, kako hodi s svojim počasnim korakom, pozdravlja je najrazličnejše ljudi na cesti — on se tika z vsemi stanoviti v vsemi strankami — hodi včasih sam, največkrat pa v družbi. Če je sam, potisne klobuk malo na oči in čisto nenadoma iztegne obe roki daleč v zrak, da mu rokavi skočijo proti komolcu. Kaj ta kretnja pomeni, ne vem; podobno maha človek, ki se brani sitnih misli.

Obiskal sem ga po njegovi petindvajsetletnici v deželnem gledališču. Kdor stoji v igralski oddelek našega

gledališča, mu takoj pri prvih korakih po hodniku zadisi ostri vonj šminke, ki prihaja iz raznih garderob. To je tisti vonj, ki ga prinesejo valovi svežega zraka s seboj z odra tudi v avditorij, ko se zagrinjalo dvigne, in ki ga vsak obiskovalec gledališča dobro pozna: to je prvi — in včasih najprijetnejši — pozdrav z odra.

Štirje režiserji deželnega gledališča imajo svojo posebno garderobo. Tu me je sprejel Verovšek. Soba je tesna — za Verovška, na čigar postavo je Fr. Govekar pisal »Martina Krpana«, veliko pretesna — razsvetljena od enega samega širokega okna, ki gleda proti Franc Jožefovi cesti, in opremljena z okusom in potratnostjo kramarja, ki stoji pred konkurzom. Dva zaboja iz sirovih desk, pobarvana s še bolj sirovo rjavordečo barvo in opremljena z nekaj predali, predstavljata toiletto režiserjev. Verovšek mi je sramežljivo odprl svoj predal in sem videl: nekaj razmetanih kosov šminke, več zmečkanih sraje, bel telovnik, dve brisači, ki sta svojo prvotno beloto že bili zamenjali z rožnato barvo mladeniške maske, in diplomu, ki jo je dobil ob petindvajsetletnici od neznanih prijateljev. Spodaj so ležali črevlji raznih barv in vseh oblik; med njimi se zlasti odlikujejo originalne cikle, ki jih je Verovšek dobil od F. S. Finžgarja za

premiero »Divjega lovca«. — Nadalje sem še opazil tri stole v obliki odsekane piramide, veliko ogledalo, v kotu šibko mizico in piano, ki se je pritiskal k steni, kot bi se sam sramoval svoje nedostojne širokosti, ki je ozki prostor še bolj tesnila. Druge oprave, mislim, ni v sobi, razen »Hišnega reda« in »Inventarja«, ki sta nabita na steni; inventar našteva enajst kosov sobne oprave, med njimi tudi kljuke za obleko in klobuke.

Verovšek ni zbran, kadar govori, misli mu naglo begajo od predmeta do predmeta, dober dovtip ali zanimiva anekdota ga zmotita, da pozabi, kje je začel in kam meri. Njegov smeh doni jedrnato kakor bron. Igralci so tudi v privatnem pogovoru večkrat patetični; Verovšek je v življenju nepatetičen, kakor je na odru naraven. Kretjen med govorom ne dela veliko; le včasih razširi dlan in pokrije z njo obraz ter potegne preko obrbkih lic, dokler se palec in kazalec ne združita na spodnji ustnici; semintja si seže tudi v lase nad levim sencem in jih nekoliko uvije. Kadar vstane in se prestopi, upre svojo široko desnico v bok.

V garderobi sva bila sama; če je kdo Verovškovih kolegov stopil noter, se je opravičil in takoj zopet odšel. Z odra je bilo večkrat slišati hrup orkestra in visoki glas sopranistinj: imeli

Razpor v avstrijski socialni demokraciji.

Avstrijska socialna demokracija je bila skozi več desetletij pred narodnimi boji zavarovana. Mednarodnost je bila velika opora njene moči. Medtem ko so se druge stranke med seboj prerekale in prepirale, katera je bolj poklicana, da zastopa narodne koristi, je socialna demokracija mirno in vztrajno napredovala in »narodnim« strankam vedno bolj tla izpodkopavala. Pravzaprav ni marsikatera teh »narodnih« strank prav nič škoda, ker marsikatera izmed njih ne dela prav nič drugega, kakor da živi od samega narodnega »navdušenja«, medtem ko ljudstvo strada in živi v največji zaostalosti in zanemarjenosti.

Ko bi socialna demokracija take »narodne« stranke na primeren način poučila, da obstoji narodno delo samo v povzdigi ljudske omike in gospodarstva in v zboljšanju življenjskih razmer, bi na eni strani odvzela ojstrino narodnih bojov in na drugi strani pridobila ugled resne in upoštevanja vredne ljudske zastopnice.

Ali socialna demokracija sama živi, če ne ravno od narodnih, pa vsaj od kulturnih besed in fraz, in zato tudi nji narodni boj v Avstriji ni prizanesel.

Na Češkem je stopilo v socialno demokracijo veliko ljudi, ki so bili prežeti z narodnim duhom. S temi ljudmi je morala socialnodemokratska stranka računati, če ne iz drugih vzrokov že iz konkurence, ki jo ji dela narodna socialna češka stranka, ki obeta sčasoma biti nevaren nasprotnik češke socialne demokracije.

In tako izginja polagoma tudi iz avstrijske socialne demokracije tista mednarodnost, na katero so bili avstrijski socialni demokratje tako ponosni in katero so smatrali za univerzalno zdravilo za vse avstrijske bolezni. Avstrijska socialna demokracija je dobila veliko razpoko. Čehi so se popolnoma od nje ločili, in sicer ne samo glede na strokovno organizacijo, ampak tudi na združnem in političnem polju. Enotne organizacije ni več in avstrijska socialna demokracija je na svojem lastnem telesu občutila, da ostane geslo »proletarci vseh dežel združite se!« le prazen neizprosni sen.

Ze kodanjski socialnodemokratski kongres se je pečal s tem razporom, in sklenil, da ima avstrijska socialna demokracija enotno strokovno organizacijo ohraniti. Obenem se je dr. Adler silno trudil, da bi češke sodruge zopet k dunajski osrednji zvezi pritegnil. A vsi poizkusi so ostali brezuspešni. Češki sodrugi (separatisti) so odgovorili z zahtevo, da se morajo vsi češki sodrugi od dunajske nemške zveze odtrgati in češkim strokovnim društvom priključiti. Članom češko-nemških strokovnih društev pa naj se popolna svoboda pusti, ali ostanejo pri notni dunajski organizaciji ali naj se češkim društvom priključijo. Hkrati so sklenili češka strokovna društva, osnovati velik fond, ki bi jim bil v boju na razpolago. Vsa znamenja torej kažejo, da se bo vnel med češkimi in nemškimi

socialnimi demokrati velik boj, mnogo ojestrejši od onega, ki je divjal l. 1880. med radikalnimi in zmernimi socialnimi demokrati. Kdo bo na vrhu, pokaže bodočnost. Češki separatisti so v veliki večini na Češkem; na Moravskem, v Šleziji in na Dunaju so pa češki sodrugi razdeljeni: polovica jih vleče z dunajsko centralno zvezo, polovica jih pa drži s češkimi strokovnimi društvi.

Češki socialnodemokratski poslanci stoje vsi brez izjeme na strani separatistov. Ravnoisto stališče zavzemajo češki socialnodemokratski listi. Kakor sedaj stvari stoje, bodo gotovo Čehi s svojimi zahtevami prodrli. Dve strokovni organizaciji, v katerih so še Čehi in Nemci skupno organizirani in ki sta v dunajski centralni zvezi, skušajo Čehi že zdaj razbiti in češke člane k sebi pritegniti. Ta razdor bo zelo slabo vplival na razvoj strokovnih društev in se bo pokazal tudi pri volitvah. Avstrijsko socialno demokracijo čakajo hudi boji. Na slovenske socialne demokrate ne bo ta razdor nič vplival, ker so popolnoma odvisni in navezani na nemško centralo na Dunaju, brez katere sami itak veliko ne pomenijo, ker so denarno in po številu na jako slabih nogah.

Jeseniske novice.

J Koncert delavskega društva preteklo nedeljo je dosegel popolen uspeh. Čudom smo se čudili velikemu napredku. Dasi so bile nekatere točke, kakor »Večerna pesem«, silno težke, vendar jih je orkester izpeljal s fineso in preciznostjo, kakršno nismo pričakovali. Ni čudno, da se vseprek govorijo, češ, da se v delavskem društvu na Jesenicah dobi najlepša zabava in izobrazba. — Neki gospod je sicer hotel intrigirati in preprečiti koncert s tem, da je prepovedal v zadnjih trenutkih rabo nekaterih instrumentov tovarniške godbe, pa se je blamiral. Godala je drage volje posodila neka ugledna godba v Celovcu; sam pa je moral za isti dan naročiti za svoje liberalno društvo »Sava« vojaško godbo iz Gorice. In tako mu je ostal samo prazen žep in dolg nos!

J Socialni demokratje molče kakor grob na našo zadnjo notico o praznih kasah. Dotični socialno-demokratski blagajnik je silno fino živel nekaj časa, prispevkov organiziranih socijev niti zabilježeval ni, tako da sedaj niti konstatirati ne morejo, koliko prispevkov je lepo pognal po grlu.

J Skioptično predavanje priredi v nedeljo ob 8. uri zvečer v Delavskem domu katoliško delavsko društvo. — Snov bo silno zanimiva, namreč »potovanje po vsemiru«. Predavatelj nas bo popeljal s skioptikom na solnce, luno in zvezde, na ognjenike, posebno na Vezuv in v njegovo žrelo itd. Vsi prijatelji zabave in izobrazbe k temu zanimivemu predavanju!

Ameriški milijonarji.

Ameriški milijarderji kupujejo republiko Guatemala. Iz New Yorka poročajo, da se je tamkaj osnoval sindikat ameriških milijarderjev, v svrhu,

da izvedejo naravnost orjaško osnovo, ki pravzaprav ne pomenja drugega, nego da želijo ti milijarderji kupiti celo republiko Guatemala v Srednji Ameriki. Na čelu tega sindikata stoji senator in »medeni kralj« W. Clark in bivši guverner Spriggs. Temu sindikatu je podelil predsednik guatemalske republike koncesijo za obdelovanje in izrabljanje kakih 30 milijonov jutrov guatemalskega ozemlja, torej skoraj cele tri četrtine republike. Sindikat je dal v Guatemala preiskati zemljo in je našel, da je zelo bogata na žlahtnih kovinah. Kapital sindikata znaša sedaj okoli 70 milijonov kron, morejo ga pa zvišati na 250 milijonov. Sindikat ima izključno pravico za izkoriščanje zemlje, sme napraviti brzojavne in telefonske zveze in v mejah svojega koncesioniranega teritorija urediti javno upravo. Zato bo moral sindikat plačati republiku 10 odstotkov od vsega čistega dobička. Ta načrt vzbuja tudi v Ameriki veliko začudenje, kajti večjega podjetja tam še ni bilo. Edino čaka še na dovoljenje zakonodajnega zbora v Guatemala. Senator Clark pa je že izjavil, da zbor na vse to pristane.

Kako žive ameriški milijonarji. V plesni dvorani ameriškega milijonarja Astorja je pohištva, ki je vredno pol drugi milijon; vse to pohištvo izvira iz nekega francoskega gradu. Francoski markiz pa tudi ne vzame majhne svote, kadar ga ameriški nabob vpraša po ceni. — Pokojni newyorški milijonar William Whitney, ki se je precej odlikoval od drugih svojih kolegov, je kazal pravi tip moža, ki hoče življenje uživati. Postavil si je hišo za pol drugi milijon, kar je plačal samo za zid. Notri pa je dal nanositi oprave, ki je veljala nad tri milijone dolarjev. Samo preproga v sprejemni dvorani je veljala 40.000 dolarjev. In baš ta milijonar ni bil srečen. Postavil je krasno hišo, poklical vse umetnike skupaj, nabavil si je, kar je le premogla človeška pamet. In kaj je imel od tega? Njegova žena, radi katere je največ storil, se je ponesrečila, še predno je stopila v hišo, in prinesli so jo notri umirajočo. Whitney sam je umrl pol leta pozneje, in dedič, ki je dobil vse to velikansko premoženje, James Henry Smith, je umrl, predno je mogel to uživati. Po čemu so se izdali milijoni? Žena omenjenega milijonarja je izdala za svoje osebne služabnike na leto kakih 30.000 dolarjev, pri čemur moramo še pripomniti, da imajo vsi uslužbenci prosto stanovanje in hrano v palači; tudi perilo služabnikov se pere doma in lika; zato je tukaj posebna prilika. Plače se razdelijo sledeče: Hišna gospodinja dobi 1200 dolarjev, glavni kuhar 5000 dolarjev (ta je najbolje plačani človek, ker ga je težko dobiti). Dva pomožna kuharja vsak po 1200 d., kočijaž po 1500 dolarjev, drugi kočijaž 1200 dolarjev; šofer 1200 dolarjev; guvernant 1000 dolarjev; zasebni strežaj 1000 dolarjev, pomožni strežaj 800 dolarjev, dve strežnici za otroke po 1200 dolarjev, gospejina strežnica 1200 dolarjev, privatni tajnik 3500 dolarjev, vzgojevalec 2500 dolarjev, pet služkinj vsaka po 200 dolarjev, perica 1000 dolarjev, pomočnice v perilnici po 800 dolarjev in vsa druga služinčad kakih

3000 dolarjev skupaj. Po izjavah nek bogatinke veljajo samo obleke vsake milijonarki na leto čez 70.000 dolarjev. Samo za nogavice se izda vsako leto kak tisočak. Vedeti pa tudi morate, da milijonarka, če je bolj »višje« vrste, težko obleče eno obleko dvakrat, kaj je zelo pametno, kakor pravijo prodajalci oblek. Ali je to vse? Koliko velja te ljudi, ki izdajo vsako leto 100.000 dolarjev za služabnike in obleke, kuhinje in klet? Koliko izdajo za gledališča, vožnje po Oceanu, po kontinentu, za privatne zabave? Vprašali bodemo tudi, koliko dajo za siromake. Niti toliko kot za svoje žepne robce. Torej nikakor veliko, če izdajo soproge milijonarjev na leto nad en milijon dolarjev, da si naredijo prijetno življenje.

Milijonarji med reveži. Herminia Oelrichs v New Yorku, vdova milijonarja Oelrichs, ki je bil doma iz Bremen, je započela novo gibanje za premoščenje prepada med bogatimi in revnimi. Storila je to s tako velikim hrupom, da se le težko more misliti o resnobi njenega dela. Povabila je večje število milijonarjev z njihovimi ženami k lukulskemu obedu v svoj dom na Tifhavenue. Po končani pojedini se je vsa družba peljala v najubožnejše kraje New Yorka, kjer so se kmalu zbral raznovrstni ljudje najnižjih slojev okoli njih, da so jih obdarovali z denarjem in slaščicami. Nek znan salonski lev, po imenu Martin, je imel med zbranimi capini in berači kar cel govor, v katerem je izjavil, da se čuti poklicanega, delati za odpravo razlike med bogatimi in revnimi celo svoje življenje. Komaj je končal, ko se je oglasil nek vagabund ter je pozval svoje tovariše, naj ne zavidajo bogatinov. »Ti ne morejo nič zato,« je dejal ljubeznjivi govornik, »da so bogati, kakor tudi mi ne, da smo revni. Vjeli so pač palico na drugem koncu. Ne obsojajte jih.« Nežne roke milijonarja so stiskale neumite roke starih grešnikov, ki že leta niso delali, temveč se živeli od beračenja. Druge newyorške dame iz dolskih krogov, ki so se naenkrat čutile poklicane, poboljšati svet, pa so priredile svojim služabnikom in njihovim sorodnikom bogate pojedine, pri katerih so jim same stregle. Pametno je pač podjetje, ki so ga ustanovili gledališki ravnatelj Frohman in nekateri filantropi, namreč, prirejati na prostem gledališke predstave za ljudstvo. Mesto New York se je izjavilo, da v ta namen brezplačno da nekaj prostorov na razpolago.

Književnost.

Domen. Narodna igra s petjem v petih dejanjih. Po Jos. Jurčiču spisal Ivan Česnik. »Slovenec« je že na kratko poročal o vsebini te dramatizirane igre, ki jo je izdala in založila »Katoliška Bukvarna« kot I. zvezek »Ljudskega odra«, in povdaril njene najmarkantnejše poteze. Ivan Česnik ni slepo dramatiziral po Jurčiču; vzel je iz znane povesti le ogrodcje in ga priključil po svoje. Ako kdo prečita Jos. Jurčičevo povest in novo igro, mu ne hote pade v oči razlika med obema dejanji. Isti je sicer začetek dejanja, a različen razvoj in konec. Pri Jurčiču zaide Domen med hrvaške hajduke in

so dopoldansko izkušnjo. Verovšek pa se je široko naslonil in pripovedoval svoje spomine:

»Do svojega poklica sem prišel slučajno. Ko sem kot sedemnajstleten mladenič postal nekoč po Zvezdi, me ustavi odbornik ljubljanske čitalnice in pravi: Igrali bi Prešernov Krst, pa nam manjka duhovna. Ali bi hoteli Vi prevzeti to vlogo? Jaz sem jo prevzel in tako ugajal, da so me kar pritegnili k staremu gledališču, kjer sem najprej nastopil v Borštnikovi. Ponesrečeni glavni skušnjak. Prvo večjo vlogo sem imel v »Revizorju«. Izkušnje smo imeli v čitalnici, igrali pa smo v gledališču. Občinstvo je bilo tedaj naše predmestje; kadar sem stopil na oder, so se mi v avditoriju kar zableščale zlate verižice in broše naših mesarskih mam; v parterju so sedele Šiškarice v pečah, obrtniki, gostilničarji in gostilničarke, ki so posebno rade hodile jokati k »Milijonarju in njegovi hčeri«. Vsaka predstava se mi je zdela nekako narodno slavlje. Tedaj smo imeli početke — ljudskega gledališča, ki smo danes tako daleč od njega. — Razen v starem gledališču sem tačas nastopal tudi na odru Rokodelskega doma.

Najprej sem igral karakterje; iz teh sem prešel v ljubimce in junake ter predstavljal Karla Moora, Othello, Risslerja sen., Mortimerja. Pozneje sta me poslala Dramatično društvo in deželni odbor na Dunaj in v Prago, kjer sem hodil v Raimundovo in Ljudsko gledališče ter v Narodno divadlo k iz-

kušnjam. Odslej sem dobival vloge junaških očetov.

Kmalu nato je nastopila pri nas era takozvanih ljudskih iger. Tragedijo so pregnali L'Arronge, Anzengruber, Rosegger in razne francoske enodnevnice. V teh so se mi posebno podale vloge humorističnih očetov, najbolj pa sem ugajal občinstvu v kmetskih tipih, ker sem vpeljal v gledališče slovensko govorico in kopiral slovenske značaje. To je Govekarja izpodbudilo, da je začel pisati narodne igre — dramatične produkte, ki so bili najbolj v korist blagajni in pisatelju samemu, manj našemu občinstvu in slovestvu, najmanj pa meni, ki sem igral glavne junake. Pri teh igrah so se mi namreč ljudje navadili smejati in tako sem moral nekaj časa igrati same pajace, izmed katerih omenim zlasti »Krasno Lido«, v kateri sem nastopal kot baletka.

Dasi sem vsled teh figur postal popularen — pa po krivici, ker bi bil ta kosček priznanja boljše zaslužil za druge vloge — sem tudi sam izprevidel, da je bila doba narodnih iger mojli umetnosti le v škodo. Zato so se mi te vloge uprle, kakor so se uprle tudi drugim. Medtem so namreč »Rokovnjači« razbojnikovali po vseh slovenskih deželah, krvavilevali in krpanajsal se je v zadnji goriški vasi, dokler se ni pri občinstvu in kritiki pojavil odpor, ki je z narodnimi igrami nepričakovano hitro pometel.

V teh letih so se hitro menjavale

intendance in odbori in z vsakim novim režimom se je začelo novo eksperimentiranje v gledališču: Dramatično društvo se je počasi desorganiziralo. Umevno je, da v tem času igralec ni užil veliko sladkosti in da sem rad sprejel engagement, ki so mi ga ponudili v Trstu. Nikamor nisem šel s takim veseljem kakor v Trst, toda nikjer tudi nisem bil tako globoko razočaran. Tržaški narodnjaki so trgovci in tako ni čudno, da mi je ondotno bivanje materialno škodovalo in da sem bil vesel, ko sem se vrnil zopet v Ljubljano, kjer sedaj igram karaktere in karakternokomične vloge.

»Kako se pripravljate za vlogo?«

»Moje vloge so dvojne: take, ki jih znam, in take, ki jih ne znam. Znam tiste, do katerih imam veselje, iz katerih morem kaj ustvariti; ne znam pa tistih, katere dobim iz nagajivosti.«

»Nagajivosti?«

»Da, kajti nič ni lažje kot igralca ubiti ali ga dvigniti. To se zgodi z repertoirjem in razdeljevanjem vlog. Mogoče je torej, da človek dobi vlogo iz nagajivosti.«

»Kako študirate značaje?«

»Če hočem značaj doumeti, moram poznati dotičnega pesnika vsega ali vsaj natančno celo dotično delo. Potem sečem večkrat še v življenje, da dobi vlogo potrebno plastičnost. Ko sem študiral vlogo Mirtiča v »Moči teme«, sem že dobro razumel, že jasno videl osebo pred seboj, toda prave barve tona nisem nikakor mogel zadeti. Medtem

so me poklicali v Trst h gostovanju; ko gremo po predstavi v kavarno, zaslišim na cesti naenkrat laško kletev, izgovorjeno s hripavim glasom alkoholika. To je bil Mirtič! — Tudi pri komičnih figurah sem večkrat zajemal iz življenja. Nekoč bi o pustu moral igrati Vrbana Debeluharja. Bilo je že proti večeru, odpravil sem se v gledališče, da se maskiram, in še vedno nisem vedel, kako naj vlogo igram. Spotoma srečam veselo »ponedeljkarje«, in ko gredo mimo mene, pravi eden prešerno: »Mi bomo pa tako naredili, da bomo kaj jedli.« S tem stavkom, ki sem ga zvečer vlogi priteknil in ga velikokrat ponavljal, sem dal Debeluharju nekaj pristne, življenjske komike, ki je ostala Ljubljancem dolgo v spominu.

Šminkanje se mi zdi za igro samo velevažno. Dokler se igralec ne vidi v zrcalu pri luči našminkanega, v lasulji, v popolni obleki do zadnjega žebila na podplatih, ni siguran. Kadar se pa dobro opravi, ima zavest, da pojde po sreči, četudi je sicer malo negotov v vlogi. — Zdi se mi tudi, da je prva ideja o zunanjosti vloge najboljša in da tisti, kdor izbira in druge izprašuje za svet, navadno slabo zadene.«

»Kaj sodite o repertoirju slovenskega gledališča?«

»Jaz sem vedno simpatiziral s tistimi, ki so se borili proti petju na čitalniškem gledališkem odru, ker sem vedel, da se bosta iz tega razvili opera in opereta, kar je skoro smrt drame.

se vrne čez dolgo let, da se maščuje nad očetom. V igri je stvar predrugačena radi enotnosti. Dolen se vrne, ko je ušel biritom, in Jurec mu dá Anko iz ljubezni, ker se boji, da ne bi resno zbolela. Značaji so risani s pravo kmečko realistično. Vrsti se žalost, veselje, smeh, dovtip, ljubezen, sovraštvo. Gledelec bo gotovo s pravo napetostjo sledil dejanju in zasimpatiziral z nesrečnim sinom, njegovo materjo in Anko. Prizori so izdelani efektno in vzeti iz starega narodnega življenja, kakor se je idilično odigravalo v slovenskih kmečkih domovih. Taki prizori so v I. in IV. dejanju v Jurčevi hiši. Pisatelj kaže zdaj skrajno brutalno silo graščaka Sove in njegovih priganjačev, zdaj odgrne nesrečo stare Mete, ki se pokori za svojo hudobijo in s kesanjem spominja na nekdanje dni, potem riše nežno zvestol med Anko in Domnom. Prelepo je Domnovo slovo od matere in Anke, lepo, a žalostno obenem, da gane človeka do solz.

Naša izobraževalna društva bodo gotovo posegla z veseljem po tej lepi narodni igri in jo vpriporila na svojih odrih. Saj če bodo tuintam malce predrugačila razmeram primerno kako sceno, vpriporo lahko igro povsod. Tako se da n. pr. postelja v drugem in petem dejanju napraviti na tleh. Če so naša društva vpriporila tako težke igre kot so »Divji lovec«, »Revček Andrejček«, »Za pravdo in srce«, »Rokovnjač« itd., bodo tudi to novo Jurčičevo dramatičnijo, ki je tako polna pravega ljudskega življenja in čustvovanja.

Cena igri je 80 vinarjev in se dobi v »Katoliški Bukvarji« v Ljubljani.

„Slovenska Straža.“

Slomškov dar čez 20 K:

Nabrano pri pogrebu gospe Josipine Hočevar-Mulley v Krškem, 70 K. — I. Kranjc, mladenič, Sv. Bolfenk v Slov. goricah in gdč. Malika Finžgar, nabrala na Zadržnem tečaju v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, 48 kron 1 vinar.

Nadalje se je nabralo kot Slomškov dar:

Daroval g. Matija Zupan, Srbenje pri Križah, 6 K 70 vin. — Davek za ples, nabral g. Peter Rupnik na pustno nedeljo pri Didiču, 62 vin. — Franica Hrib, Vipava, uspeh kazenske ovačbe, 10 K. — Peter Resman, Begunje, 3 K. — Karol Malajner, kaplan pri sv. Urbanu, 5 K. — Nabrano v veseli družbi pri »Jurju« v Črnem vrhu 2 K 20 vin.

Iz nabiralnikov:

Iz nabiralnika v gostilni Dolžan, Goriče nad Kranjem, 2 K 63 vin. — Iz nabiralnika v gostilni g. Finžgarja, Sv. Lovrenc, 17 K. — Iz nabiralnika ženske podružnice Slovenske Straže na Vrhniki 6 K.

Sklad Mohorjanov 1910:

261. Mohorjani Banjšice, po g. Josipu Ušaj, kuratu, 4 K 20 vin. — 262. Mohorjani v Kamniku 10 K. — 263. Mohorjani Nabrežina, po g. Avg. Čargo, kuratu, 30 K.

Slovenska Straža priporoča, da pri nakupovanju kupujete izključno: »Slovenska Straža« je tako važno društvo, da bi jo morali vsi Slovenci prav krepko podpirati. Mi se pogosto ne zavedamo dovolj velikega po-

mena onega dela, ki ga vrši »Slovenska Straža«, delo za obmejne Slovence. Ko bi se tega vsi dovolj zavedali, bi »Slovensko Stražo« podpirali bolj nego doslej. Predvsem z nakupovanjem **Kolinske kavine primesi v korist obmejnim Slovincem.** To kavino primes pa moramo priporočati ne le za to, ker je na prodaj v korist obmejnim Slovincem, temveč tudi zato, ker je v resnici izvrstna, kakor nobena druga. En sam poizkus Vam zadostuje, da se o tem prepričate. Strogo pa pazite pri nakupu, da ima vsaka škatljica vtisnjen pečat »Slovenska Straža« in nadpis »V korist obmejnim Slovincem«!

Drože, kvas iz dožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8. Najboljši domači izdelek, o katerem prihajajo vsak dan pohvalna pisma.

Užigalice: V korist obmejnim Slovincem. Glavni založnik C. Menardi v Ljubljani je izročil od užigalic 900 K. Dolžnost vseh naših somišljenikov je, da se med našim ljudstvom v vsaki hiši, v vsaki gostilni, v vsaki trgovini nahajajo naše užigalice.

Papir vseh vrst za vse urade, prost in fin, je sedaj urejen v tovarniški zalogi Slovenske Straže. Vse urade prosimo, da zahtevajo vzorce in cenik potom pisarne Slovenske Straže v Ljubljani.

C. Menardi, Ljubljana. Glavna zaloga navadnega **perilnega mila**, ki se kosá z vsakim tujim izdelkom. Zahtevajte povsod!

Tovarniška zaloga »Hermes«, v Ljubljani, Selenburgova ulica. Razprodaja vsakovrstne **tkanine za obleko in perilo.** Priporočamo.

Kregar in Seljak v Ljubljani, Sv. Petra cesta, izdelujeta **izvrstno čistilo za čevlje** in vsako usnje.

S podpiranjem domačih podjetij podpiramo sami sebe in Slovensko Stražo. Čemu kupovati tuje izdelke, ko imamo izvrstne domače?! Poznajmo najprej sebe in svoje dobro, potem šele pridejo tujci na vrsto!

Kupujte **narodni kolek in razglednice** Slovenske Straže!

Tamburaške potreščine naročajte po pisarni Slovenske Straže!

Skioptični aparati naj se naročajo potom Slovenske Straže. Ceniki na razpologo.

Zavedajmo se svojega narodnega položaja in storimo svojo dolžnost!

Zavarujte se po posredovanju Slovenske Straže za **življenje, za doživetje, za rento, za otroško doto ali pogreb.** Slovenska Straža preskrbi najkulantnejše pogoje. Sporočite svoje želje po dopisnici.

Maks Tušek, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Stavbno in umetno steklarstvo, slikanje na okna. **Edini slovenski strokovnjak.** Prav toplo priporočamo mladega izvrstnega mojstra vsej slovenski javnosti, posebno čč. gg. župnikom pri cerkvenih delih.

Društva.

Društva naj na svoja naznanila listom prilepijo vedno pet narodnih kolokov.

Gorenjelogaška Marijina družba opozarja na krasno Silvin Sardenkovo »Mater Dolorosa«, ki jo uprizori dne

2. aprila popoldne ob ¼ 4. uro v sobi izobraževalnega društva. Vabila na dom se ne bodo pošiljala. Na svidenje vsem!

— **Iz Gorij.** Naša dekleta bodo na praznik Matere Božje, to je v soboto dne 25. t. m. ob pol 6. uri zvečer prvič predstavljale zgodovinsko igro »Devica Orleanska« v cerkveni dvorani. — Igra je času primerna in poučna; torej Gorjanci, zlasti še matere in dekleta, pridite v obilnem številu!

— **Slov. kat. izobraževalno društvo Selo—Moste** priredi v nedeljo 26. sušca v salonu gospoda Oražma predstavlo s sledečim sporedom: 1. Petje društvene mešanega zbora: a) Zaostali ptič, b) Planinar, c) Pevec. 2. Govor, govori g. predsednik J. Petrič. 3. »Občinski tepček«, igra v treh dejanjih; priredil dr. J. Ev. Krek. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži I. vrste 80 vin., II. vrste 60 vin., stojišča 30 vin. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo Društvenega doma, vabimo domače in sosednje društvenike in društvenice, da se udeležijo te predstave.

— **Vič—Glince.** Prihodnjo nedeljo, t. j. 6. marca se bo v tukajšnjem Društvenem domu vpriporila na naših odrih že vdomačena, priljubljena igra dr. Kreka: »Turški križ«. Posamezne vloge so izročene dobrim močem. Da se častitljivemu ribniškemu narečju ne bo delala krivica, je Kat. slov. izobraž. društvo v Ribnici blagovolilo nam poslati člana — pristnega Ribničana, ki bo gotovo najbolje rešil vlogo Štrigalice — Ribničana. Začetek bo ob 7. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi društveni odbor.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju** je prejelo do 7. marca sledeče darove: 25 K: dr. Jos. Stare v Ljubljani; po 10 K: županstva Ajdovščina, Gorje in Boh. Bistrica, J. Blasnika nasl., ravn. Al. Čuha, dr. A. Gregorčič, dr. Iv. Jenko, dr. V. Kac, finančni komisar Janko Macák, dr. Ant. Medved in dr. Edv. Šerko; 6 K: prof. Jos. Zupančič; po 5 K: dr. Ciril Ažman, trgovec Josip Berlišg, Andrej Gabršček, dr. Tom. Horvat, sodnik J. Janša, trgovec Franc Orset, sodni svetnik Fr. Peterlin, Pravdo Rebek, prof. Al. Repič, Vladko Ternovec in dr. Fr. Žizek; po 4 K: sodnik Ivan Hutter in šol. sv. Ant. Šantel; po 3 K: okr. glavar Štefan Lapajne, Franc Majdič, Al. Senčar, prof. Jož. Skrbinek in gimn. ravnatelj dr. Jos. Tomišek; po 2 K: dr. Ant. Dolar, Karol Marschitz, dr. Ant. Mulej, Štef. Sušec, dr. Ivo Šorli, J. Vecchiet, dr. A. Vilimek in Jakobina dr. Žitekova. 5 kron trgovec Fr. Repič. Skupaj 240 K. — Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v pokoj, Dunaj, III., Reiserstrasse št. 27.

Idrijske novice.

i **Dekan in Didič** sta odjedla delavcem veliko dvorano pri »črnem orlu«, tako je modroval na zadnjem shodu Ant. Kristan sodrugom. In naročeni so bili nad to trditvijo medklici: fej, sramota itd. Povprašali smo dekana in Didiča, ali ona dva o tem kaj vesta. Oba sta se izrazila, da jima o tem ni nič znanega, prvi je še dostavil, da je o priliki, ko si je znani sekcijski načelnik Homan ogledoval vse naprave pri rudniku, toplo priporočal, naj bi se nad pivarno omislila velika delavnica,

kjer bi naše iz ljudske šole izostale dečke privajali k raznim rokodelstvom. Ti čakajo brezposelno dela v mestu, a rudar ne more drugod plačevati učni in obleke za sina. Homan je takrat obljubil v tem oziru kaj storiti, zakaj do tega ne pride, mu ni znano. Sploh o tem ni potem z nobenim več govoril. — Kristan se torej kar izmisli, da bode ministrstvo za javna dela omislilo socialnim demokratom veliko dvorano, v kateri bi si oni omišlevali svoje mesečne shode. Gotovo bi stala taka naprava do 50.000 kron, in kdor pozna našo upravo, kako štedi z denarjem, se bode pač smejal takim trditvam. Vsako denarsko — krog 18. vsakega meseca priroma Kristan iz Ljubljane, da prvi posname nekaj smetane od delavskega plačila. Dobijo sicer udi 4. na mesec nekateri predjem »voršusa«, a ta znaša le krog 4000, medtem ko se 18. izplača krog 70.000 kron. Za 4. se torej ne izplača hoditi, pač pa 18. se nekaj nabere. In za te mesečne Kristanove shode naj kar žrtvuje erar 50.000 kron. Razume se, da še za te shode primanjkuje Kristanu tvarine, zato treba si kaj izmisliti in pozabljati, da bolj vleče. Prej je bil na vrsti dunajski Lueger, a ker je že leto dni v grobu, treba si prevzeti druge osebe.

i **Kaj liberaice vse ne peče.** »Slov. Narod« skrbi že nekaj mesecev za prav neprisiljeno zabavo. Najprej je ob javnem shodu trdil, da je deželni odbor poslal svojega zastopnika, kar je bilo seveda gola laž; potem je prišel z anonimnim pismom o Kobalovi kleti na dan in se zopet pošteno osmešil; vrhunec vseh blamaž pa je notica o tatinskil lovcih pod zaglavljem: »prav po katoliško«. V Trnovskem gozdu se je namreč ugnjezdila tatinska družba, ki kakor sraka krađe; gozdni čuvaji kljub pazljivosti ne pridejo ljudem na sled, to tem manj, ker so tudi med prebivalstvom samim taki poštenjaki, da tatov ne izdajo. Ker pa gozdno oskrbnitvo ne more mirno gledati, kako nepoklicani ljudje po gozdu gospodarijo, je prosilo orožništvo za pomoč in oborožilo svoje uslužbenice s samokresi, da se v nevarnosti lahko branijo, ker se je že pripetilo, da je službujoči gozdar sredi gozda zašel med tatove, ne da bi jih mogel izročiti pravici, ker je nenkrat zagledal pet do šest cevi proti sebi. Skozi gozd je pa nekaj cestá in poti, po katerih tudi drugi ljudje hodijo, in te se je hotelo na nevarnost opozoriti. Na ta dopis, ki ga mora vsak razsoden človek odobravati, se je spravil »Narod«; podtika ga dekanu in kritikuje na način, kakor je mogoče le pri ljudeh, ki ne poznajo med mojim in tvojim pravega razločka. Govori o bitki s tatinskimi lovci, o zasilni bolnišnici za ranjence, krvavih igrah, avstrijskih »dridnavtih«, o ogromnih vojaških bremenih, o božji zapovedi ne ubijaj, spravlja zajca na dan in trdi, da tatovi zato divjačino krađejo, ker jim manjka vsakdanjega kruha. Vse skupaj fraze, ki jih »Narod« leto za letom ponuja svojemu »naprednemu delavstvu« in ki jasno kaže, kake socialne pojme in kak smisel o javnem redu imajo njegovi sotrudniki. No, pa ostanimo mirni! Trnovski gozdi še niso postali last mestne občine in zato tam tudi takih razmer ne bodo gledali, kakor jih imamo v Idriji, kjer nekateri res mislijo, da je javno posestvo samo za to, da ga

Pri nas smo se sploh nenaravno razvijali. Prekmalu smo dobili opero in smo vrhutega hoteli kar nagloma biti na vrhuncu: naenkrat se je znašel v repertoirju — Wagner! S to nenaravno dirko po napredku smo dosegli ravno nasprotno: upehali smo se in danes naprej ne moremo — nazaj pa ne smemo. Drama se je ves čas bagatelizirala; zato se ni moglo razviti slovensko dramsko slovstvo, zato tudi med našim občinstvom ni zanimanja zanj. Element naše publike je pravzaprav opereta, v opero se hodi le zavoljo nobilese.

Vendar pa moram reči, da nisem sovražnik opere; obžalujem samo, da je bila drama na slovenskem odru vedno odpravna pastorka. Usodepolna zmota je bila, da nismo počakali trenutka, ko bi nam razmere same rodile opero, in da smo se dali zapeljati v konkurenco z nemškimi gledališčem. Ko bi se to ne bilo zgodilo, bi Dramatično društvo ne bilo v sedanjih materialnih težavah, občinstvo bi ravnotako hodilo k drami, kot hodi sedaj k opereti, slovenska drama bi bila najboljša na slovanskem jugu in naše gledališče bi bilo majhen Burgtheater.

»Kaj bo s slovenskim igralskim naraščanjem?«

»S prihodom prvega Čeha se je zgodil v našem gledališču velik preobrat. Ko je odšel Borštnik, je prišel Inemann in ta je dvignil slovensko gle-

dališče iz diletantizma do umetnosti. Vpeljal je dnevne izkušnje, toda vsled tega je mnogo slovenskih članov-diletantov odpadlo, ker niso imeli podnevi časa. Zato so morali poklicati tuje igralce v deželo. Igral pa je pri tem tudi denar znamenito vlogo: Čehe so namreč engagirali samo za pol leta, medtem ko bi domačine morali stalno plačevati. Napadi našega časopisja na tuje igralce so bili torej velikokrat krivični: pomisliti je treba, da so jih priklicale v deželo razmere same.

Menim pa, da bomo sčasoma dobili slovenski igralski naraščaj, ker je danes gledališče že prava potreba. V tem oziru so zlasti mali odri po deželi velikega pomena, ker bode zmisel za gledališče ter odkrijejo tudi marsikak igralski talent. Vendar je vprašanje o slovenskih igralcih v prvi vrsti denarno vprašanje. O tem se je že jako veliko pisalo, pa mislim, da brez prave potrebe, kajti kadar bo slovenskemu igralcu zasigurana eksistenca, bo vprašanje rešeno samoposebi.

»Kako živi igralec?«

»Igralsko življenje je pri vsej mi-zeriji zelo zanimivo. Vsak igralec pravi, da komaj čaka trenutka, ko bi mogel pustiti svoj nevhvaležni poklic, in se vendar ne bo nikdar poslovil od odra, če je strgal na njem le par podplatov.

Naše življenje je zelo razburljivo; kadar imam veliko vlogo, sem ves ne-

miren; koder hodim, mi je vloga na misli; zadnji dan pred predstavo ne morem več jesti in ne govoriti; otroci to dobro vedo in zato niso nikdar tako pridni in prijazni z menoj, kakor ob takih dneh. Kaki dve uri pred predstavo sem že v garderobi, kjer se jeza in nervoznost nadaljuje. Vendar je vse to prepleteno s humorjem. Gledališki humor, zlasti slovenski, je čisto svoje vrste, tako da bi se dala o njem napisati cela knjiga.

Priznam, da imam pred vsako večjo vlogo prav do zadnjega znamenja, ki ga vedno težko čakam, tremo, če sem tudi izvrstno pripravljen. Menim, da se godi vsem tako, in ne verjamem tistim, ki so navidez mirni.

Nekateri igralci se pred nastopom pokrižajo; Inemann si je vedno izposodil od tovariša kako malenkost, ki jo je potem imel med igro v žepu — čeprav samo robec; jaz držim vlogo še v zadnjem trenutku v roki in jo imam tudi na odru večkrat v žepu; nekateri pokade pred nastopom vsaj par dimov; drugi izpijejo kozarec vina. Navadno nastopajo brez večerje, ki si jo privoščijo šele po predstavi.

Ko mi da inspicient znamenje in stopim na oder, ne vidim v avditoriju ničesar razen kake velike pleše, ki se blešči v temi. Če me takoj sprejme smeh ali velika tihoča, mi je to vzpodbuda; ob takih trenutkih človek čuti, da je že pri nastopu zmagal.

Kot začetnik sem dobil prvi aplavz na odprti sceni v vlogi Michel Angela v drami »Trnje in lov«. Ah, takrat sem se zazdel samemu sebi! Ko sem drugi dan šel po ulici, sem si mislil: »Fant, cela Ljubljana te gleda!« Sedaj se z veseljem spominjam tiste naivnosti. — Plosk povzroča veselje in zavist, ki je tudi svoje vrste — invidia dramatika — in se ne pojavlja pri vseh igralcih in ne vselej, ampak navadno takrat, kadar človek proti pričakovanju uspe. Sicer pa ne kaže, da bi govoril o njej.

»Kaj sodite o naši gledališki kritiki?«

»Kritika bi morala biti instruktivna za občinstvo in igralca. Pisali naj bi jo ljudje, ki so neodvisni in dovolj zreli, da bi jih igralce kdaj lahko vprašal za svet. Pri nas je pa kritika odvisna od osebnih, narodnostnih in političnih simpatij. Zato se je meni že zgodilo, da so me hvalili, ko sem bil mizeren, in trgali, ko sem bil dober. — Kritiki bi morda najbolje storili, ko bi podal resumé igre, ocenili kreacijo posameznih vlog, četudi igralca niti ne imenuje, in ob koncu sezone priobčil kritiko vsakega umetnika posebej.

Medtem je čas potekal. Z odra ni bilo več slišati orkestra in ne petja. Jaz sem Verovšku še enkrat iskreno čestital, ga zahvalil in se poslovil.

gotovi ljudje molzejo in obirajo, drugi naj pa mirno ob strani gledajo in davke plačujejo. Omenjamo tudi, da ni treba biti vojak, če kdo hoče spoznati, kakšno je in kako deluje kako orožje. Tudi se ni treba po vzgledu »Narodovega« dopisnika streljati. Krajša pot je: Vzemite cenik kakkega prodajalca orožja, pa izveš vse!

Pred razpustom.

Razpust zbornice je danes gotova stvar, če se ne zgodi v dvanajsti uri čudež. Proračunski provizorij se je 23. t. m. rešil v zbornici v prvem branju in oddal budgetnemu odseku; odsek bi ga moral danes, 24. t. m., votirati, tako da bi v torek prišel v zbornico in bi se izvršilo drugo in tretje branje, eventualno do srede, v četrtek mora biti v gosposki zbornici. Ker pa je »Slovanska Unija« sklenila to preprečiti, je mogoče le sledeče: demisijska kabineta in nujna sestava novega, kateremu bi »Slovanska Unija« proračun dovolila, ali pa razpust zbornice in uzakonjenje državnih potrebščin po § 14. Kaj drugega ni izlepa mogoče. Ker pa se govori, da se krona na noben način ne uda kakršnemukoli pritisku, da bi kabineti žrtvovala, je razpust neizogiben.

Kombinacij je zdaj toliko, da strah. Vsak kaj novega vé; ne manjka celo prerokov, ki pravijo, da bo pet minut pred zadnjo uro zopet vstal kak Krek in parlament rešil, kakor zadnjič, ko je s svojim znanim predlogom v enem hipu onemogočil obstrukcijo. Toda to bi bil že čudež in to malokdo verjame. Vse mogoče se govori tudi o tem, kako se Jugoslovani topot ne skladajo s Čehi in podobno; skratka veliko je praznih vesti, veliko takih, ki jih ni mogoče kontrolirati, koliko imajo dejanske podlage. Najboljše je, če suhoparno naštejemo fakta.

Včeraj, 23. t. m., je bil tisti dan, v katerem so se storili odločilni sklepi. Najprej se je zbrala dopoldne parlamentarna komisija Češkega kluba in sklenila, da vladi njenega položaja ne olajša. Ta sklep se je izročil »Slovanski Uniji« takorekoč v potrjenje. Ta pa ni nič definitivnega sklenila, ampak na predlog Slovencev sklepanje odgodila do popoldne. Medtem so pa Poljaki nastopili kot posredovalci, kakor nemški listi poročajo, po inicijativi nekaterih članov Unije. Poljaki so konferirali s krščanskimi socialci in nemškimi liberalci in jim sporočili, pod katerimi pogoji je opozicija voljna pustiti proračun skozi. Baje je zahtevala demisijsko kabineta in tri člane »Slovanske Unije« v novem ministrstvu. Nemški liberalci pa so to odklonili, ako so se stvari res tako godile, kakor listi frajzina pripovedujejo. Nato pa se je zbrala »Slovanska Unija« k popoldanski seji. Tu se je končno sklenila opozicijska resolucija s 17 glasovi proti 7. Kdo je glasoval proti, ne vemo, pravijo, da Jugoslovani.

Nato je načelnik Unije dr. Fiedler šel k ministrskemu predsedniku baronu Bienertu in mu sporočil natančno sledeče:

»Z ozirom na to, da spričo sedanjih strankarskih razmer v zbornici, ko

more vlada celó posojilo, s katerim se imajo pokriti od večinskih strank v delegaciji že dovoljeni krediti, od taistih večinskih strank le na ta način izsiliti, da preti z razpustom — ni misliti na to, da bi se mogle uspešno rešiti težavne finančne naloge, reforma uprave in druge važne predloge, ki čakajo zbornice — nadalje upoštevajoč, da se zlasti češki poslanci nečisto obvezani tisto vlado podpirati, ki neupravičeno nemško obstrukcijo, v sled katere sta deželna zbora češki in moravski postala delonezmožna, ležati in pospešuje, čeprav so vsled te obstrukcije najvažnejši interesi obeh dežel najobčutnejše oškodovani, je »Slovanska Unija« sledeče sklenila: Parlamentarna komisija »Slovanske Unije« sklene na svojem odločno opozicijskem stališču vztrajati. Zato ni zanj povoda, da bi vladi rešitev budgetnega provizorija in z njim zvezanega posojila do 31. t. m. olajšala.

Ministrski predsednik je to izjavo vzel na znanje, ne da bi kaj odgovoril, in je potem konferiral z načelniki večinskih strank, katerim je sklep Unije sporočil. Načelniki večinskih strank so baronu Bienertu baje obljubili, da bodo jutri, to se pravi danes 24. t. m., poizkusili v budgetnem odseku opozicijo premagati. To je seveda čisto nemogoče in le zaradi lepšega rečeno.

Baron Bienert je bil tekom večeršnjega dne tudi pri cesarju in je, kakor se trdi, dobil od monarha vsa potrebna pooblastila. Če bodo Čehi 24. t. m. v odseku res obstruirali in obstrukcijo do konca izvajali, bo najbrže že v soboto zbornico odgodil. Nato se bo po vsej priliki vršil ministrski svet, da se državne potrebščine uveljavijo s § 14. Če kateri ministri tega ne bodo hoteli, bodo odstopili in se bo sestavil nov kabinet, da stori ta korak, za katerega je vedno treba nekaj korajže. Nato se bo zbornica razpustila in razpisale nove volitve, baje kmalu, ker bi se nova zbornica imela konstituirati že junija meseca.

To so večalimenj dejstva; seve, kako bo ministrstvo omenjene namere izpeljalo, to so tudi le večalimenj verjetne kombinacije. Važno se je vprašati, kaj si Nemci pri vsem mislijo?

No, za Nemce položaj bogve da ni poseben imeniten. Če bi se morebiti tudi dalo disputirati o tem, je li najpripravnejši čas za povzročitev velike krize ravno zdaj, ko se gre za potrebščine, ki so večalimenj posledica vojaških zahtev vlade ali pa recimo kar naravnost krone, vendar je jasno, da so z razpustom pahnjeni v največjo negotovost ravno nemški liberalci. Splošno se sodi, da bodo oni tisti, ki bodo v novem volivnem boju največ mandatov izgubili.

To je eno.

Drugo je to, da je Bienert na vsak način težko mogoč, naj zbornico samo odgodi in budgetni provizorij s § 14. uveljavi, ali naj jo razpusti. Zakaj težko je verjetno, da bi kakšna zbornica z veseljem pozdravila ministra, ki je uporabil § 14., naj bo to kdorkoli.

Tretjič je tudi to vprašanje, ali bo mogoč tak zistem kakor zdaj?

Nemci danes zopet priznavajo, da so Bienertu le zato podpirali, ker je izključil vpliv slovanske »manjšine« na upravo. Zdaj pa, če ta »manjšina« pokaže, da se brez nje ne da vladati in če nove volitve radikalne elemente le še ojunajo, ali bo tak zistem še mogoč? Nemci so že danes v precejšnjih skrbih, to jasno kaže njihovo časopisje.

Nemci vale krivdo, če do razpusta pride, na Čeha. To je seve precej hinavsko. Kako pa da je prišel Bienert s svojim proračunom in posojilom v tako zadrego? Ravno zaradi Nemcev, ki so se tako dolgo branili mu ga dovoliti, da mu je zdaj sape zmanjkalo in da zbornica sploh niti pravega časa nima državne potrebščine rešiti.

Poslanci S. L. S. pa izmed vseh strank najbolj mirno gledajo bodočim dogodkom nasproti. Njim se ni treba bati nikogar, oni imajo čisto vest, močno zaslombo v ljudstvu in zavest, da so vsikdar delali le za napredek in prospek svojega naroda, ne pa za egoistične interese kakor marsikateri drugi v parlamentu. Naj pride karkoli, poslanci S. L. S. so svojega uspeha gotovi!

Tedenski pregled.

Ljubljanske občinske volitve so razpisane na nedeljo 23. aprila, nadomestna volitev v deželni zbor namesto odstopivšega dr. Oražna pa na 16. maja. — Pri deželnozborski dopolnilni volitvi na Dolenjskem je S. L. S. sijajno zmaga. Njen kandidat Vehovec je dobil 4873 glasov. Število glasov S. L. S. v tem okraju se je zvišalo od zadnje volitve za 1865 volivcev. — Pri občinskih volitvah v Št. Ferjanu na Goriškem so liberalci sijajno pogoreli. Dosedaj je bila občina v liberalnih rokah. Tudi na Goriškem krepko napredujemo.

Končni podatki ljudskega štetja kažejo, da šteje totranska avstrijska polovica 28,567.898 prebivalcev. Prebivalstvo je torej naraslo v desetih letih za 2,417.190 ljudi. V mestu Trstu in okolici je naraslo prebivalstvo za 28,5%, v Istri za 16,9%, na Goriškem za 12,4%, na Salcburškem za 11,5%, na Tirolskem za 11 odstotkov, na Štajerskem za 6,3 odstotka, na Koroškem za 6,3 odstotka in na Kranjskem za 3,3 odstotka. Iz teh števil je razvidno, da je Kranjska v tem oziru zadnja v Avstriji. Vzrok tega pojava je seveda izseljevanje.

nje v Ameriko, ki ves prirastek kranjskega prebivalstva izravna.

Upravno sodišče je zavrglo pritožbo Franceta Zagarja, kateremu je deželni odbor prepovedal rabo tovrnega avtomobila na cesti Stari trg—Rakek. — V okolici ljubljanske so pojavili pri Šneberjih in v Hrastju novi slučaj črnih koz. — Na dunajski kliniki je umrl žirovski nadučitelj J. Silc.

Na Portugalskem so se vršili veliki spopadi med stavkujočimi delavci in republiško gardo. Med vojaštvom po pokrajini sumljivo vre.

Dnevne novice.

+ Liberalno resnicoljubje in liberalni polomi. Liberalni listi vsi povrsti napadajo v enomer našo »Združeno zvezo« v Ljubljani in »Gospodarsko zvezo« v Ljubljani, predbacivajo deželnemu odboru enostransko postopanje, napadajo Kregarja in Štefeta brez dokazov, brez vsake podlage, le zato, da imajo o čem lagati in s čim sploh polniti sicer prazne predale svojih listov. Res daleč smo prišli! Liberalci zahtevajo vedno, naj vsaj na gospodarskem polju preneha vsaki boj, v isti sapi pa napadajo naše organizacije ter naše somišljenike z obrekovanji in lažmi, a zase zahtevajo, naj jih pustimo popolnoma v miru, posebno tam, kjer jih najbolj boli — pri konkurenciji njih organizacij. Liberalci polnijo z neresnicami o naših organizacijah svoje liste menda res samo zato, da bi v tem morju lažij in obrekovanj njih resnični polomi ne prišli na dan. To je čisto navaden manevar — na katerega bomo pa mi odslej redno odgovarjali, držeč se načela »klin za klin, zob za zob«. Liberalci so menda popolnoma pozabili na polom njih mladinsko-liberalnega »Agro-Merkurja«, ki je prišel v konkurz ter bode marsikateriga trgovca, ki pripada še danes liberalni stranki, uničil. Dobro bi bilo, da bi od časa do časa v svojih listih razpravljali o tem, kako bi se dalo tem žrtvam, ki so bile že opeharjene pri nakupovanju blaga od »Agro-Merkurja«, ki je bil ustanovljen kot liberalni konkurenčni zavod te stroke, torej kot bojna zadruga naše »Gospodarske zveze« v Ljubljani, — vsaj sedaj pomagati, da ne bodo uničene njih eksistence, njih rodbine. Liberalni listi so pa tudi popolnoma pozabili na svojo »Glavno« posojilnico v Ljubljani, ki je prišla vsled vzornega gospodarstva raznih Hudnikov, Turkov in drugih liberalnih vlemož v konkurz. Liberalci še niso posegli v svoj žep, da bi pomagali rešiti nedolžne ljudi, ki so vendar z 87% njih pristaši, — pred popolnim uničenjem, pač pa lažijo okoli naših poslancev ter jim slikajo žalostne posledice tega poloma ter zahtevajo pomoči od njih, od vlade, od deželnega odbora. Pa to še ni vse. Ali mami o tem liberalnim listom ni čisto nič znanega, — vsaj niti s črko ne omenjajo več vseh teh raznih lumparij, ki so se go-dile v okviru njih »Glavne«, kakor tudi o tem ne pišejo, — da poizkušajo razni liberalni matadorji, ki so prizadeti tudi pri njih »Glavni«, še sedaj opehariti ostale revnejše zadržnike s tem, da prepisujejo svoja posestva na svoje

»Gospoda moja! Vesokarodn gespudi deluci! Tku je začeu una nedela gespud dohtar Taučar, ke je biu enkat Kurejne fertig in ga je mou tud gespud dohtar Taučar zadost za ta perva putreba, rentačt gor »pr Francine« na Tržašk cest in se giftat nad klerekalcem.

»Vesokarodn gespudi deluci! Klerekalci nas čja gnat u mesnica, toda, gspoda moja, u mesnica pa na grema; u mesnica pa na nubena viža! Tega ni nekol Buh reku, de b se mogli pestet mi ud klerekalcu gont u mesnica. Prašam vas, vesokarodn gespudi deluci, kdu pa je ud nas za mesnica? Ene par nas je res mal leuš rejeneh, kokr recima pr en glih jest in pa moj

prjatu gespud placrešpehtar, ke je res tku lepu ukrogu, kokr tista luna na turne iblanskega rotuža, in kerga sa nas lansk let tku nausmilen segnal, kokr jude iz Rususkega. Astn, gespud placrešpehtar je debu in ta b biu, recima, dobr za u mesnica in pa jest. Zdej se pa ubrnima mal naukul in puglejma pr en glih tlela mojga prjatra in sutrudnka Kurejnata! Vesokarodn gespudi deluci! A je tu za u mesnica? A ga nisa same kusti, če tiste utrobe, ke ima glava iz nim nafilana, vn uzamema? A ni biu ta nar bl kumern koku, kar sm jh jest u sojem žeulejn ustrelu, prau Vrbau Debeluhar preke nem? In take ldi, vesokarodn gespudi deluci, take ldi čja klerekalci gnat u mesnica? — Nak, tega s pa na smema pestet dupast, tega pa ne, pa če se tud usi klerekalci iz gespudam Kregarjem in gespudam Štefetam in pu vrh še Boltatu Pepe iz Hribarjuve tiskarne — čm rečt iz Kudeluga, na glava pustauja, al pa kok drgač ubrneja, u mesnica pa ne.

»Pa pestima, gspoda moja, Kurejnata kakršen je in ubrnima se in puglejma na prmer Ambata! Puvejte m, kua b reku mesar, če b mu Ambata prgnal u mesnica? A b na vrgu klerekalce z Ambatam ured vn iz mesnice, da b se stegnul u blat kokr sa dougi in širok? Pa pestima tud ta dušeuina in telesna suša pr gmah, sej suša še ni ta nar veči zlu za mesarje in puglejma našga »bubabauva«, ke je prklenen usaka nuč tam za flečkainarska čer-

kuja, de lohka prec zjutri na teše ublaja puštene ldi, če mu iz kašna klubasa gofle na zamašaja. A je ta obrbaubau za u mesnica? Lde boži, puvejte m, a je ta za u mesnica? Kimate, de ne. Jest tud vem, de ne. Pa ne tulk zavle negave varžetne in druge suše, kokr zavle ukužejna, in jest se le čudm, de sa taka guvedna pustl čez grenca, in tu glih u tistmo čas, ke je na Srbskem razsajala med guvedna ta nar hujš kuga na gobce. Zdej ja pa mama u središ Krajnske.

»Gspoda moja! Vesokarodn gespudi deluci! Kokr sma du zdej sprevidl, jh je med nam prou mal, de b bli prpraun za mesnica. Pa recima, če b tud bli prpraun za mesnica, ke, če čma bt prou udkritasrčen, morma prznat, de je velik ene guvedne med nam; morma pa pr tem use glih pumislit, de še prou ta prave bike, tiste, ke hodja pu štereh nugah pu svet, na morja prgnat drgač u mesnica, kokr de jm za »vežaja uči. Mi pa, vesokarodn gespudi deluci, mi pa, ke hodma pu dveh nugah, saj u uštarija — kuku hodma vn iz uštarije, je naša prvatna stvar — mi pa de b se pustl tlela gont iz nezavezanem učmi klerekalcem u mesnica? Nak, tega pa ne! Temu se morma uprt iz usm šterem, in uprl se uma temu iz tem, de na uma nubenga klerekalca vulil za mestnga učeta in jh pustl sest na stole, ke sma jh mi tulk let pužrtuvaln grel. Rotuž more bt naš — čm rečt vaš, vesokarodn gespudi deluci!«

»Gspoda moja! Tist časi sa menil že zdauni, ke sa nas še kumenderal u deželnem zборе in na iblanskem rotuž sami grofi in baroni. Dondons ste deluci tist baraboni — holt pardon! zarekl se m je; baroni sm tou rečt. Dondons ste deluci tist baroni, ke vam gre ublast. Ne en zastopnik, tud ne en ceu razred, ampak ceu ubčinsk svet more slišat vam, sam žepansk stou sliš men pu boži in čluvešk pustau. Zepan morm bt jest, preh na dam gmaha in prepričan sm, de m tega vesela na ute udrekl, kedr ute zasedl rotuške klupi, že zatu m tega na ute udrekl, ke veste, de sm jest že ud nekdi ta nar bulš vaš prjatu — pred usakm vultivam. In če u tku, se nam ni za bat, de b nas klerekalci gunil u mesnice, pa tud šefe in Kregar nam na uta zašila usta. Tud ust s na smema pestet zašit ud klerekalcu, pravem, tud ust ne, sej usta sa že zavle tega en velekl dar boži, ke skus ne spušama božja kaplica ke, kamr je namenena in za kar je ustvarjena.

Tku, gspoda moja! Zdej sm vam puvedu, kar m na src leži in puvedu vam nism tu dons ta perukat. Udkar sma ja mogli udkurt z rotuža dol, prpoudujem vam usak teden pu ene dvakat ud mesnic in ud zašiteh ust. In glih dons ubhaja ta moj govor jubileum. Ta pedeset brt vam že punaulam in na srce pukladam mesnice in zašite usta; zdej u Šišk, zdej u Štepan vas, pol pud Golucam, u Udmat, u mest in sam Buh ve kod še use, zatu

bližnje sorodnike. Tudi o tem naj bi pisali liberalni listi ter tako opozarjali svoje pristaše, ki so prizadeti pri njih »Glavni«, na goljufije, ki se še danes gode v škodo nedolžnih zadržnikov »Glavne«, da bi jih obvarovali vsaj še večje škode. Treskalo bo okoli liberalcev, kadar mi začne-mo s podrobnostmi! In še nekaj bi našim liberalcem na srce polagali, posebno najnovejšemu gromovniku na liberalnih shodih, bodočemu kandidatu za deželno poslanstvo mesta Ljubljane, liberalnemu vzorprofesorju Reisnerju. Da bi si namreč ta mož pridobil zopet ugled pri učeči se mladini, ki mu je v šoli izročena, bi bil dobro, da bi obrazložil na prihodnjem liberalnem shodi, zakaj da dosedaj ni primerno upošteval četrte božje zapovedi in kako hoče odslej to storiti — li hoče sploh prevzeti skrb za svoje starše. Prav bi tudi bilo, da bi svojim liberalnim bac-kom poslušalcem obrazložil prof. Reisner — največji gospodarski ženi liberalne elite — kake uspehe da ima že zaznamovati na tem polju njegovega delovanja, ki ga je posebno s tem sijajno dokazal, da je pod njegovim pred-sedstvom se razvil uradniški konzum v tako kratkem času do popolnega po-loma, tako da se je bati, da bodo sedaj še oni njih pristaši prizadeti, ki še niso imeli nesreče, da so bili prizadeti po konkurzih »Agro-Merkurja« ali »Glavne«. Res, prav nobenega vzroka nimajo liberalci, da so predzrni!

+ **Deželni glavar pl. Šuklje** je danes v nujskih zadevah odpotoval za teden dni.

+ **VI. splošni češko-slovanski kato-liški shod** se bo vršil letos od 12. do 15. avgusta v Olomucu. Na programu je v prvi vrsti organizacija boja proti »Svo-bodni Misli« in »Svobodni šoli« ter organizacija krščanske mladine. Pred-sednik pripravljavnega odbora je drž. poslanec dr. Hruban.

+ **Do 80.000 kron letnih dohodkov!** Kadarkoli priobči »Slovenec« kako res-nižno notico o razmerah med tržaški-mi Slovenci, ki »Edinjašem« ni ljuba, pa vzroji njih glasilo ter otepa okoli z besedami: budalost, zloba, neumnost, gorostasna bedastoča, neslanost, senza-cijonalna neslanost itd. Ta ton pristoj-a sicer najmanj »Edinosti«, ki se je še nedavno zgražala nad manirami, ki so jih uvedli kranjski časopisi — vendar ji mi to oproščamo, ker vemo, da so tu-di uredniki »Edinosti« za nohti krvavi. Vzrojili so in tajili, ko smo prinašali notice o »Narodni delavski organiza-ciji«, dasi so dogodki jasno dokazali, da smo vselej poročali resnico; vzrojili pa so tudi, ko smo pisali, da tržaški slovenski odvetniki ne marajo takih odvetniških koncipijentov sprejemati v službo, ki bi otvorili samostojne odvet-niške pisarne v Trstu. Da je naša vest resnična, dokazuje nam najprej to ote-panje »Edinosti«, še posebno pa pole-mika, ki se je vršila radi tega vpraša-nja ravno sedaj med »Edinostjo« in drugimi liberalnimi listi. »Edinost« namreč je v tej polemiki zavzela sta-lišče, s katerega odsvetuje slovenskim Juristom posvetiti se odvetniškemu stanu v Trstu, češ, da bo v bližnji bo-dočnosti preveč slovenskih odvetnikov v Trstu, ki bi eden drugemu kruh iz-podjedali. Ta strah za vsakdanji kruh pa je vladal že pred leti med nekateri-mi tržaškimi odvetniki, saj je eden iz-med njih izrazil srčno upanje, da bo

prou nč na cviblam, de ste s use tu zdej že dobr zamerkal in de se ute vedl in znal brant mesnic. Vem, de na ute vulil klerekalcu, ampak nas — čm rečt vas in pa mene in tku u Iblana zaduvalna in srečna. Ženske uja žihr hudile u hlačah (glas iz ubčinstva: moja ta stara jh že nos ud nekdej). — Usak dan u fasu usak Iblančan ena kila argentinskega mesa — sevede če ga ta velk birti na uja pubral — za ku-siu, za večerja pu en »Sluvensk Na-rud«, za frustek pa en »Jutr«, če mu u želodec mogu use tu scerat, če u mou pa za tu želodec prešvoh, mu ga uma pa iz ublubam napumpal, kokr obr-baubau soje upnke iz ublubam pu konc drži, de na greja cegrunt.

Tku je guvuru una nedela gespud dohtar Taučar »pr Francne« na Tr-žašk cest in glih u guvuru še usak te-den pu ene dvakrat pu drugeh uštari-jah, dokler na uja vultve kunčane, če mu na u kdu preh usta zašou al pa če ga na u preh kdu u mesnica udelu. Sevede, jest, kokr veste, nism pulit-ker, zatu na morm že dons naprej pu-vedat, a u postaulen gespud dohtar Taučar iz zašitem ustn na žepansk stou, a u pršou preh u mesnica. Sej veste, de še pratkaru na veja prou za gvišn, a u jutr lep ureme, a u šou sneg, toča al dž, kuku more pa pol preruk-vať pulitične špekulacije.

Boltatu Pope iz Kudeluga.

odvetnik, ki je otvoril svojo pisarno, »v kratkem zmrznil«. — Strah gospo-dov slovenskih tržaških odvetnikov, če se pomnoži njih število, je umljiv, saj jim potem ne bodo nesle njih pisarne letno 20, 30 do 80 tisoč kron — težko zasluženih.

+ **Nečuvana nesramnost.** Neki član slovenskega akademičnega (!) društva »Triglava« v Gradcu je objavil »Narodu« samih bezniških izrazov argoleč članek, v katerem se ta aka-demik (!) predrzne o naših ljudeh na-pisati sledeče: »Zberejo se pač lahko k orgijam člani in članice Marjanih in Jožefovih družb, cela legija lačnih, a objestnih cerkvenikov in drugih far-ških podrepnikov, različni perverzni kutarji in otalarjeni prešestniki v družbi kotljivih cigararic!« — Fej, prasec, ne pa akademik! Ti »Trigla-vani« pa zaslužijo na to brneč odgo-vor; akademika, ki pride k nam še za kakšno službo se priporočat, bo pač odslej treba predvsem vprašati, je li član »Triglava«. — »Slovenski Narod«, ki se tako sila s svojo dostojnostjo po-naša, pa se lahko sramuje, da daje pro-stora takim lopovstvom.

+ **Tistega anonimnega »akademi-ka«**, ki je skril svoj »pogum« za ured-ništvo »Slov. Naroda« in v št. 40 ime-novanega lista po barabsko napadel slov. katol. akad. tehnično društvo »Zarja« kot društvo, »ki se vzdržuje iz kupljenih duš demoralizujočega kleri-kalnega režima na Slovenskem«, poziv-ljamo, naj imenuje tiste kupljene du-še, ki so v »Zarji«. Dokler tega ne stori in ne dokaže, ga imenujemo prostaške-ga lažnjivca. — Zarjani.

+ **Zahvala visokemu deželnemu odboru kranjskemu.** Vsi oni zidar-ski mojstri, ki so se na povabilo viso-kistega deželnega odbora udeležili tridnevnega tečaja za napravo vzornih hlevov v dnevih 20., 21. in 22. marca v Ljubljani, se tem potom visokoistemu iskrenu zahvaljujejo za prireditve tega, za zidarski obrt in za povzdigo živino-reje prekornistnega tečaja, in izjavljajo, da se bodo v svojem obrtu glede te stroke ravnali rade volje po danih naukih in navodilih. — V Ljubljani, 22. marca 1911.

+ **Prosi se tiste gospode, ki so od tukajšnje zaloge za mlo in vžgalice dobili cirkularje in cenike, da se blagovolijo za to stvar zanimati in cenike med trgovce in prodajalce razširiti.**

+ **Irredente nil!** Tako so razsodili porotniki v Gradcu. Nam je to prav! Pri isti priliki sta bila omenjena tudi dva načelnika dveh c. kr. uradov v Gorici, na katera je padla grozna sum-nja »irredentizma«. In ta sumnja je dala nekaterim visokim glavam nekaj skrbi, češ: v kakšnih rokah bi ležali važni državni interesi, ako bi prišlo do kakih očitnih sporov z laško sosedo. — Neki dvorni svetnik je prišel celo v Gorico, »preiskoval«, odšel — in mirna Bosna. Načelnika, osumnjena irreden-tizma, poslujeta lepo dalje. A ljudje, ki poznajo razmere, pa pravijo: Uboga, trikrat uboga Avstrija, ki moraš tre-petati za predpogoje svojega obstanka vsled lastne kratkovidnosti!

+ **Za Veliko noč** izide v »Leposlov-ni knjižnici« znamenit angleški roman v slovenskem prevodu.

— **Ne v Ameriki!** Družbi sv. Rafa-ela v Ljubljani piše ameriški list »Ave Maria«: Opozarjamo Vas vnovič, da napnete vse sile, da se omeji izseljen-ištvo, kolikor le mogoče. Svarite ljudi! Poslali smo Vam izrezke iz listov o do-godkih na Ellis Islandu, in Vam jih bomo redno pošiljali, da boste lahko na podlagi javnega mnenja, na podlagi časniških poročil ljudi svarili. Večina teh sporočil je iz New Yorker Staats-Zeitung, največjega nemškega lista v Ameriki. Že ta poročila jasno govore o vsem, kaj se dela z izseljenci in ven-dar je list precej mil in prizanesljiv do komisarja. Kdor je pameten naj ostane doma ter si išče svoje sreče doma v lepi slovenski deželi. Komur dandanes »majka Slave« ne bo dala »sreče« in »kruha«, temu ga ameriški »Stric Sam« tudi ne bo dal, to je gotovo. Kdor pa noče verjeti, naj pa pride sem pa poskuša in nasledke sam sebi pripiše.

— **Zveza zidarskih mojstrov na Kranjskem.** Po tečaju za zidarske moj-stre, katere je povabil deželni odbor v svrhu poduka za napravo vzornih hle-vov in sploh kmečkih poslopji, so se zbrali mojstri v »Unionu« k posveto-vanju, da osnujejo zidarsko zvezo z namenom, da bi ložje tudi večje stavbe prevzemali vsi sosedni mojstri in si pri tem pomagali z delavci in s tem za-virali tujo konkurenco. Zato se je osnoval pripravljavni odbor med zidar-skimi mojstri na Kranjskem, ki ima preskrbeti pravila za zvezo. Za načel-nika tega odbora je bil izvoljen g. Ivan Seršen, zidarski mojster, Radomle, Kamnik, in za njegovega namestnika g. Ivan Kožuh, mojster na Ladiji, p.

osebno. Ta oglasitev naj se izvrši v 14 dneh, potem se napravi ustanovni shod.

— **Živinski semenj v Horjulu pre-povedan.** Dobili smo: Ker se je pojavila na Vrhniku kužna bolezen na gobcu in parkljih pri parkljati živini in se je bati razširjenja te kuge, prepoveduje se na podlagi § 4., točke 5. zakona zo-per živinske kuge iz leta 1909, drž. zak. št. 177, živinski semenj v Horjulu dne 27. marca t. l. C. kr. okrajno glav-arstvo v Ljubljani, dne 14. marca 1911.

— **Vič-Gince.** Tukajšnji »klerikal-ci«, zlasti pa frančiškani, delajo ne-kemu »narodno navdušenemu« Jutrov-cu« strašne skrbi. Kaj so mu pa zopet napravili? Velikanski narodni greh! Sprejeli so neko podporo, ki jim jo je naklonila Kranjska hranilnica za žup-no cerkev, ki ima še nad 120.000 K dol-ga. S tem so po mislih Jutrovca segli Nemcem v roke in čisto slovenska ob-čina Vič je prišla v nevarnost pred Germani. Resnica je, da se je Kranj-ska hranilnica z znatno vsoto spom-nila podpore potrebne župne cerkve in hvaležni so ji frančiškani iz srca za ta dar. In ako se bodo gospodje pri Kranjski hranilnici še kaj spomnili cerkve sv. Antona, frančiškani gotovo ne bodo odklonili daru, kakor se ne bi Plut — ali kakor se mu že pravi — branil, ako bi gospodje pri Kranjski hranilnici rekli: Odbor skleni Plutu v pokritje ogromnega dolga za »Jutro« 23.000 K darovati. Kaj mislite, ali bi g. Plut odklonil tak velikodušni dar, ki bi mu ga nudile nemške roke?! Brez dvoma bi se do solz ginjen še bolj poklonil pred to gospodo, kakor pred kraljem Petrom. Dalje sanjari Jutro-vec o neki kapelici, katero bodo mor-a-li »nerazsodni« ljudje vsled pritiska frančiškanov postaviti. Ta kapelica je najbrž zrastle v Jutrovčevi omamljeni glavi. Ako pa Jutrovec misli na kape-lico v Rožni dolini, naj gre tja in se bo prepričal, da že stoji in je v lepoto celi vasi. To kapelico so pa vrli, raz-sodni Rožnodolci postavili iz lastnega nagiba, brez kakega pritiska frančiška-nov. — Da je pa Kranjska hranilnica dala podporo za cerkev in kapelico, s tem slovenski živelj v občini ni v ne-varnosti. Pač pa se lahko dogodi, da v doglednem času tukajšnji Nemci za-htevajo nemško ljudsko šolo, in sicer vsled krivde nekaterih tukajšnjih Ju-trovskih sokolašev. Ob ljudskem štetju se je namreč dognalo, da ravno ti ljudje odpirajo Nemcem vrata v ob-čino. Jutrovci, tu se primite za svoj umazan, lažnjivi jezik! Iz celega do-pisa, katerega je Jutrovec skrpucal v dvomljivem dušnem stanu, se spozna, da je z logiko v velikem nasprotju. Na eni strani se mu smilijo »nerazsod-ni« ljudje, katere bodo ti preklicani frančiškani na »meh« odrli, na drugi strani pa zabavlja, ako Kranjska hra-nilnica kaj daruje, da ne bi bilo treba ljudi »odirati« za cerkev in kapelico. Jutrovci so res vso pamet v Belgradu zastavili, če so jo sploh kaj imeli. Zato pa tudi za čenče, katere ti ljudje v svoji »zjutranji« cunji vsiljujejo, kdor je količkar rezoden, ne mara. Narod-nost in skrb Jutrovcev za »nerazsodne« ljudi, da se poslužimo njihovega izra-za, je res pravcati čisti — humbug.

— **Radi stavke pomorščakov v Tr-stu** dohajajo v Pulj vsi parniki z več-jimi ali manjšimi zamudami. Prevaž-a-nje pošte med Trstom, Puljem in Dal-macijo oskrbujejo torpedovke. — V Pulju se je vršil v sredo zvečer shod socialnih demokratov, katerega se je udeležilo okoli 1000 ljudi. Na dnevnem redu je bil protest radi štrajka odpu-ščenih uslužbencev cestne električne železnice. Na shodu se je namigavalo na generalno stavko.

— **Za naše mlekarstvo.** Na tisoče denarja prinaša mlekarstvo našemu kmetu vsako leto, odkar so zrastle po deželi mnogobrojne mlekarske zadru-ge. Da pa se tako važna panoga našega narodnega gospodarstva ne zanemari, temveč utrdi in da se odpravijo nedo-statki, kateri se pri tej vrsti zadrug kaj radi pojavijo v mlekarsko tehničnem, kupčijem in špecijelno zadržnem ozi-ru, sklical je deželni odbor kranjski posvetovanje zastopnikov mlekarskih zadrug, včlanjenih pri »Mlekarski Zvezi« in »Zadržni Zvezi« v Ljubljani, na dan 4. aprila t. l. dopoldne. Ker se poleg zastopnikov za-drug in obeh Zvez posvetovanja ude-leže tudi strokovnjaki v mlekarstvu in zadržništvu, vršilo se bo to posveto-vanje v zborovalni dvorani deželnega zbora.

— **Zaročil** se je g. dr. Fr. Irgo-ljč z gđčo Natalijo Jakil, hčerko to-varnarja.

— **Prvi avstrijski dreadnought** ne bo imel, kakor se čuje, ime cesarja, ampak bo nosil ime »Admiral Te-getthof«.

Medvode. — Kdor se za to zvezo za-nima, naj se blagovolj oglasiti pri omenjenih dveh mojstrih pismeno ali

— **V cirkusu Kludsky,** ki se na-haja sedaj v Brescii, je zdivjal eden izmed levov ter se vrgel na drugega leva in ga močno ranil. Krotitelj Ha u e r je hotel leva spraviti narazen, ali tu se je zagnal lev-napadalec proti njemu ter ga zagrabil za hrbet. Vsi na-vzoči so kar trepetali. Posrečilo pa se je dvema pogumnima uslužbencema, da je eden utaknil levo železo v gobec, drugi pa mu je vrgel laso okoli vratu. Tako je bil krotitelj rešen.

— **Sejmi na Hrvaškem zopet do-voljeni.** Hrvaška vlada je zopet dovo-lila živinske sejme v Zagrebu in oko-lici. Uradni list objavlja dovoljenje tudi za sejme v okraju Sušak in Cir-kvenica.

— **Pritožba moravskih profesorjev na naučnemu ministrstvu.** Iz Brna poročajo: Osrednje društvo profesor-jev se je svoječasno pritožilo zaradi nekega odloka naučnega ministrstva pri upravnem sodišču, in je bila ta pri-tožba te dni rešena. Šolsko leto 1910/11 se je namreč pričelo na Moravskem že 9. septembra. Ker so pa namreč sred-nješolski supletni že dobili plačo za preteklo šolsko leto, za čas od 16. sep-tembra 1909 do 15. septembra 1910, je naučno ministrstvo pozvalo dotične suplente, naj povrnejo že izplačani znesek za čas od 9. do 16. septembra 1910 v znesku okoli 35 do 45 kron. Češko osrednje društvo profesorjev pa se je proti tej odredbi pritožilo na upravno sodišče, češ, da so bile izpla-čane plače za celo šolsko leto 1909. do 1910. neglede na to, koliko časa poči-tnice trajajo. Upravno sodišče je odlok naučnega ministrstva zavrnilo. Na Moravskem je 200 suplentov in pomož-nih učiteljev, ki so zahtevane zneske že vrnili, ki pa jih bodo sedaj dobili nazaj.

— **Na ladji »Princ Hohenlohe«** av-strijskega Lloyda je 20. t. m. žena pulj-skega gostilničarja Andreja Rismondo povila zdravega dečka. Oče je z ozirom na to, da je fant zagledal luč sveta na ladji, ki ima ime po tržaškem namest-niku, slednjega prosil, naj bo dečku za botra. Princ je v to privolil in se pu-stil zastopati po glavarju v Pulju grofu Attems-u. Fantu pa je podaril hranil-nično knjižico s precejšnjo vsoto.

— **Tovarno za ribiške mreže** usta-novi v Trstu posebno v ta namen usta-novljeno društvo z omejenim jam-stvom; temeljna glavica znaša 150 ti-soč kron. Ker v vsej naši monarhiji pa niti v Italiji ni nobene take tovarne, je uspeh pač zagotovljen, tembolj, ker bi našla odjemalcev gotovo tudi na Gr-škem, Ruskem in Španskem. Leta 1905 je bilo v našem primorju 76.607 velikih ribiških mrež s skupno 2.398.311 m ši-rine in 50.000 manjših mrež z 12 do 15 metrov dolžine; razven tega pa še ne-številno ročnih mrež. Do danes je to število še seveda zelo naraslo. Vse to blago je doslej prihajalo k nam iz Nemčije, Francije in Anglije, iz sku-paj šestih velikih tovarn. Do nedavna so izdelovali na hrvaških otokih ribiči sami na roko velike mreže, a kakor vsako drugo tako je tudi to domačo in-dustrijo izpodrinilo tovarniško delo. Sedaj se ribiči omejujejo na ročno po-pravljanje mrež ali k večjemu na izde-lovanje majhnih mrež. — V novi trža-ški tovarni bodo delovali stroji, ki jih je izumil Tržačan Kolman in ki na-pravijo 480 vozlov na uro; vozli so dvojnati in ravno tako zapleteni kakor ročni. Tako poroča »Trščanski Lloyd«.

— **Goriška deželna umobolnica** bo veljala deželo dva milijona kron!

— **Ladje brez morske bolezni.** Mor-ska bolezen je sedaj zelo redek pojav na sedanjih pomorskih ladjah, veliko redkejši kot v prejšnjih časih. Biti mo-ra že precej neugodno vreme in zelo vi-harno morje, da more zgibati sedanje kolosalne parnike, ki imajo na deset-tisoče ton. To dejstvo se bo še bolj po-trdilo, ko bodo pluli po Oceanu parniki po 50.000 ton, ki jih n. pr. sedaj gradi »Hamburg - Amerika Linie«. Kljub temu pa so istočasno uspešno skušali v zadnjem času tudi pri izredno vihar-nem morju omejiti guganje velikih la-dij, ki ga povzročajo valovi od strani. »Hamburg - Amerika Linie« je na svo-jih parnikih »Ypiranga« in »Corcova-do« že več kot eno leto vršila uspešno svoje poskuse. Ti dve ladji imata nam-reč ob strani posebne priprave, ki one-mogočujejo ob viharinem vremenu gu-ganje ladij. Enake priprave namerava uvesti tudi pri novih 50.000tonskih lad-jah. Torej, ako ne bo več na morju gu-ganja, tudi ne bo več morske bolezni.

— **Slovenec umrl v Ameriki.** V Clev-landu je umrl rojak Mike Veglej, star 30 let. Bolan je bil šest mesecev. Umrl je za sušico. V Ameriki je bil šest let. Doma je bil iz vasi Brv, fara Sv. Križ na Dolenjskem.

— **Surov mož.** V Kozarjah živi mož J. O., ki je po poklicu pečar, a v vednem prepiru s svojo ženo. Dasi je ta vzgladna delavka v tobačni tovarni in skrbna mati svojim otrokom, jo vedno pretepa, da je revica že vsa obupana. Zadnje nedelje je zopet doma pretepal staro mater, ženo in otroke, tako da se najmlajšemu poznajo sledovi njegove »očetovske« ljubezni do otrok. Dobro bi bilo, da bi tu vmes posegljaka pravice!

— **V Zagorju ob Savi** so v orek dopoldne pokopali gospo Antonijo Blaj (ne Viktorijo, kot se je pomotoma glasilo v mrtvaškem oznanilu), ki je umrla v starosti 67 let. N. p. v m.!

— **Naznanilo sejmov.** Slavna županstva uljudno prosi založništvo »Družinske Pratičke«, da mu čimprej javijo morebitne izpremembe v letnih sejmih ali pa opozore na napake v dotičnem zaznamku.

— **Samoumor mlade žene.** Pri Trstu se je te dni zastrupila 28letna soproga delovodje Marija Kratochwill. Ko se je pripeljala rešilna družba, je bila nesrečna žena že mrtva. Vzrok samoumora: družinski spori.

— **Pekovski pomočniki v Trstu** so predložili mojstrom spomenico za zboljšanje plače in skrajšanje delavnega časa. Zadruga mojstrov je spomenico odklonila.

— **Stavka krojaških pomočnikov v Brodu.** Iz Broda na Savi poročajo, da se je ondi pričela stavka krojaških pomočnikov, ker mojstri niso hoteli ugoditi njihovim zahtevam. Krojaškim pomočnikom so bile izročene delavske knjižice ter so morali takoj zapustiti mesto.

— **Slovenec umrl v Ameriki.** Umrl je v Yale, Kansas, Slovenec Ivan Poljšak.

— **Umrl je v Lescah** g. Franc Petelnikar. Pogreb se vrši v soboto ob 4. uri popoldne. N. v m. p.!

— **Vojašnica za vojake - planince.** V Gorici zgradijo novo vojašnico, in sicer za vojake-planince.

NEMČIJA.

Sežiganje mrličev.

V nemškem državnem zboru se razpravlja o predlogu, ki dovoljuje sežiganje mrličev. Liberalci so povsod zato, da se jih po smrti sežge, katoliške stranke so bile pa proti temu. Nazadnje se je ta predlog odkazal posebni komisiji, ki naj to stvar uredi.

Nemški cesar na potu.

Nemški cesar Viljem, cesarica Avgusta Viktorija, njun sin princ Joakim in princezinja Viktorija Luiza so odpotovali včeraj iz Berolina na Dunaj, kjer bodo gostje našega cesarja.

MONARHISTIČNA ZAROTA NA PORTUGALSKEM.

Iz Lizbone se poroča: O monarhistični zaroti, ki so jo odkrili v Lamego, so znane sledeče posameznosti. Civilni guverner v Lamegu je ob prvem sumu uvedel preiskavo v vseh vojašnicah, pri čemur se je izkazalo, da je večina moštva 9. pešpolka monarhističnega mišljenja. Veliko število vojakov so aretovali. Pri zaslišanju aretovanih vojakov se je dognalo, da je monarhistično gibanje po vseh severnih pokrajinah države dobilo trdno podlago. Iz Oporta se je vodila propaganda z uspehom pri vseh polkih na sev. Portugalskem, zlasti pri 3. in 8. pešpolku. Samo 5. pešpolk se je izkazal kot nepristopen. Monarhistični agenti so obljubili moštvu za slučaj, da se zarota posreči, napredovanja v službi, v nasprotnem slučaju pa dosmrtno pokojnino. Tudi med civilnim prebivalstvom je bila večina pridobljena za protirevolucijo, ki naj bi se pričela z umorom vseh republikl udanih častnikov in vojakov. Potem naj bi zmogoslavni monarhisti pridobili polke po južni Portugalski na svojo stran ter si osvojili Lizbono. Republikanska vlada je izdala stroge odredbe.

VSTAJA V MEHIKI.

Vesti iz Newsa poročajo, da zmagujejo v mehikanskih bojih vstaši. Antour so vstaši vzeli po 24urnem obstreljevanju. Branilo ga je 600 vladnih vojakov, ki so bili dobro preskrbljeni s strelivom. Iz Presidio, države Teksas, poročajo, da so nekoliko za tem, ko so amerikanske čete zabranile mehikanskim vladnim četam preko meje dovesti strelivo oblegancem v Ojniagi, priletele med amerikanske vojake krogelje iz pušk. Amerikanska vlada zahteva zaradi tega slučaja pojasnil od mehikanske.

Štajerske novice.

Š Interpelaciji sta vložila v seji zbornice 23. t. m. poslanec Verstovšek zaradi holkotnega razglasla »Šta-

jerčevske« stranke zoper slovenske posojilnice in poslanec Benkovič v zadevi regulacije deželne meje med Štajersko in Kranjsko ob Savi.

Š **Zopet zmaga.** Pri volitvi župana v veliki občini Sv. Krištof pri Laškem je bil skoraj enoglasno izvoljen za župana gospod Anton Petek. Vseh pet svetovalcev je tudi izvoljenih izmed naših mož.

Š **Ornig — odložil župansko čast.** Pri občinski seji v Ptujju dne 22. marca je prišlo med ptujskimi renegati do takih kontraverz, da se seja sploh ni mogla do konca izvršiti. Rezultat je bil ta, da je župan Ornig — odstopil.

Š **Mladenški shod** v Velenju. V nedeljo, dne 26. marca po večernicah se vrši v Velenju velik mladenški shod, na katerem govori poslanec dr. Verstovšek.

Š **Mariborski nemški »teater«** se bliža koncu na račun mariborskih davkoplačevalcev. Po Mariboru krožijo raznovrstne vesti. Govorijo se o velikih defraudacijah in enakih rečeh. Mariborsko mestno gospodarstvo je res vzorno, da so ga lahko »purgarji« izredno veseli.

Š **Osebnosti.** Nadučitelj Josip Koschnigg v Vojniku pri Novi cerkvi in Fr. Vrečko v Slov. Gradcu sta imenovana za šolska ravnatelja. — Svetnik deželne sodnije Nedved v Slov. Gradcu je nastopil šesttedenski dopust; na njegovo mesto je imenovan okrajni sodnik dr. J. pl. Račič.

Š **Umrl je pri Sv. Benediktu** v Slov. goricah posestnik in vnet naš pristaš Davorin Mikl. — V 83. letu starosti je umrl v Mariboru feldmaršallajtnant Karl Schöff, vitez železne krone II. vrste. Pokojnik se je udeleževal leta 1848. mnogih bojev, pa tudi vseh drugih vojaških prask poznejših let.

Š **Svojega sina hotel umoriti.** Iz Brežic poročajo: 17. marca zvečer je hotel čevljar Jožef Molan, ki je zelo surov in pijači vdan človek in ki je že pred kratkim streljal na svojo ženo z revolverjem, a je po srečnem naključju ni zadel, ustreliti svojega sina Antona, ki se je vrnil domov z dela. Anton Molan je namreč prišel domov, a je našel vežna vrata zaklenjena in je zato potrkal na okno sobe, v kateri je bil ravno njegov oče ter sestri Ana in Marija. Ko je oče zagledal sina, je upilnil luč, setra Ana pa je v tem zaklicala bratu, naj pobegne, ker ga hoče oče ustreliti. Anton Molan se je nato hotel skriti za neko drevo, v tem hipu pa je že počil strel in krogla ga je ranila na desni roki. Po tem dogodku je pobegnila vsa družina k sosedu, kjer je prenočila in ostala toliko časa, dokler niso orožniki aretovali nečloveškega očeta in ga izročili brežiškemu okrajnemu sodišču. Jožef Molan se je nekoliko ur pred nesrečnim dogodkom prepiral s svojim sinom, pri čemur je že napadel sina s 50 cm dolgo pilo ter mu grozil, da ga ustrelji.

Š **Umrl je v Mariboru** Carl Schöff, c. kr. feldml. v pokoju.

Š **Uspeh šnopsa.** Ptujski šnops je prava mesnica za naše ljudstvo. Teden za tednom prihajajo iz Ptujja in okolice prežalostne vesti o vedno pogostejših umorih, pobojih in tepežih. V mariborskih kazničnih prostorih pa ječi vedno več ubogih žrtev — »Štajerčeve« šnopsarije. V šnopsariji neke Tschrepinko v Skorbi pri Ptujju so 21. marca pili žganje trije fantje: Valentin Brodnjak, J. Supanič in Jernej Kolarič. Vsled zaužitega šnopsa so se začeli prepirati. Na poti proti domu so se začeli pretepati. Valentina Brodnjaka je našla mati zjutraj 22. marca mrtvega in vsega razmesarjenega ležati v neki luži. Od šnopsa pijana tovariša sta ga v prepiru obdelovala s sekiro in nožem in mu razbila glavo in hrbtišče. Oba morilca sta pod ključem in sta že priznala strašno dejanje. — Ali slavna avstrijska vlada nima sredstva, da bi preprečevala ptujskim in okoliškim nemškutarjem šnopsarije, ki so največje zlo slovenskega ljudstva v ptujskem okraju?

STRAŠEN ZLOČIN V AVSTRO-OGRSKI ARMADI.

Narednik dal streljati na stražo.

Iz Budimpešte poročajo: V starem Budimu je vojaška baraka. Tu je načeloval oddelku vojakov narednik Pavel Rudolf. Vojaki so se ga bali kot kako strašilo. Pred tednom je neki vojak radi njega skočil v Donavo. Te dni je narednik Rudolf prišel pijan domov. Ko se je bližal nočni straži, zakliče na straži stoječi vojak Andrej Jesinovič: »Stoj, kdo je tu?« Narednik pa se ni brigal za klic straže in šel je dalje. Nakrat straža se dvakrat zakliče — strel počni in krolja je letela mimo pijanega narednika, ki se je sedaj nekoliko toliko streznil, da je spoznal, kaj bi se mu kmalu zgodilo. Namestu, da bi mirno priznal svojo krivdo, pričel je psovati stražo: »Lopov,

pokazal ti bom, kako se strelja na svojega narednika. To mi boš drago plačal!« Strel iz puške je zbudil celo posadko. Vojaki so prileteli iz barak, a narednik jih je surovo zapodil nazaj. Kmalu nato pa je narednik prišel v barako, izvlekel iz postelje nekega vojaka Fiela ter mu zapovedal, naj gre z njim. Vojak ga je ubogal. Ko sta Fiel in narednik prišla k vhodu v barake, pokazal je narednik vojaku stražo iz zapovedal: Streljaj! Vojak se je branil, narednik pa mu je zapovedal: »Streljaj nanj, ali...« V tem trenutku ustrelil Fiel, puška mu od razburjenosti pade iz rok, vojak na straži se pa zgrudi na zemljo. Vojaki, ki so zopet čuli strel, se niso upali iz barak, šele ko je narednik prišel v svojo posteljo, so šli pogledat, kaj se je zgodilo. Našli so svojega tovariša smrtnonevarno ranjenega. Vojaki so se posvetovali, kaj naj store. Sklenili so, da narednika zvežejo, Fiela razorože in telefonirajo po zdravnika in na vojaško oblast. To vse so tudi izvršili, a ko je došel zdravnik, je nesrečni vojak Jesinovič v groznih mukah že izdihnil. Divjega narednika so odpeljali v zapor. Stvar pride v razgovor v ogrskem državnem zboru. Treba bi bilo surovosti pri vojakih omejiti z najhujšimi kaznimi, potem bi ne bil mogoč tak slučaj.

Volilci in volilke S. L. S.!

Vabimo Vas na

shod

ki se vrši na praznik v soboto 25. marca ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani »Uniona«.

Govori načelnik S. L. S. državnih in deželni poslanec dr. Ivan Šusteršič.

Udeležite se gotovo nevelavnega shoda!

Pristop imajo samo somišljeniki in somišljenice S. L. S.

ODBOR.

Ljubljanske novice.

Ij **Umrl je danes** v Ljubljani po dolgi in mučni bolezni gosp. Fran S. Šusteršič, župnik pri Sv. Jožefu v Jolietu države Illinois Zedinjenih držav severne Amerike, v starosti 47 let. Pred dvajsetimi leti je šel v Ameriko in bil ljubeznivo sprejet od čikaškega nadškofa, kateri mu je izročil zanemarjene in razkrojene Slovence v Jolietu. Od začetka je zbiral Slovence v nemško cerkev k službi božji; ko pa je razmere nekoliko spoznal, je zgradil za tedanje razmere precej prostorno cerkev in skromno župnišče. Ustanovil je tudi prvo slovensko šolo v Ameriki, v kateri se zdaj vzgaja okoli petsto otrok pod vodstvom šolskih sester iz reda sv. Franciške. Verska šola je zvala slovenske starše od vseh strani v Joliet, zato je narasla župnija sv. Jožefa v malih letih na šeststo družin; in ker je bila stara cerkev za toliko ljudi nezadostna, je pokojni župnik sezidal pred šestimi leti novo cerkev, ki je stala pol milijona kron in je ena najkrasnejših v nadškofiji. Pokojni je tudi veliko storil za Slovence v gmotnem oziru. Ustanovil je katoliško podporno društvo sv. Jožefa v Jolietu za može in eno tudi za žene. Vplival je, da so se tudi po drugih slovenskih župnijah in naselbinah enaka društva ustanovila in je potem osnoval Kranjsko Slovensko Katoliško Jednoto, katera zdaj tako lepo napreduje po vseh Zedinjenih državah. Bil je jako blagega srca, njegova gostoljubnost je bila povsod znana, vsak mu je bil dobro došel, naj si bo duhovnik ali delavec, in sam Bog vé, koliko slovenskim trpinom je on delo preskrbel, dober svet dal in jih gmotno podpiral. — Dasi je imel obilo dela doma, ga to ni zadržalo, da ne bi Slovence po takih krajih in naselbinah obiskoval, ki nimajo še svojega duhovna, in jih je duševno oskrboval. Zato je bil v Ameriki splošno spoštovan ne samo od svojih faranov in rojakov, ampak tudi od katoličanov vsake narodnosti in tudi od Amerikancev in drugovercev. Pred mnogo leti je prevzel od preč. monsij. Buha »Amerikanskega Slovence« in ga tako izvrstno urejal, da je kmalu postal priljubljen gost vsake katoliške slovenske družine. Tako neutrudljivo delo je imelo slabe posledice. Pred dvema letoma je začel bolehati in ker je upal, da bo pod domačim obnebjem okrevaj, je prišel lausko jesen domov. Navidezno se mu je res izboljšalo, pa nemila smrt ljube

matere 4. februarja t. l. ga je popolnoma potrla: od tistega časa se mu je zdravje zelo poslabšalo, dokler ni danes izdihnil. Trpel je dolgo in bolečine so bile hude, vendar je vse voljno pretrpel. Bog mu bodi plačnik!

Ij **Liberalci in ljudstvo.** Takrat, ko so po ljubljanskih ulicah manifestirale delavske množice za splošno in enako volivno pravico v državni zbor, so stali liberalci ob strani ter se posmehovali delavstvu. »Narod« je bobnal proti splošni in enaki volivni pravici in dr. Tavčar sam je glasoval v državnem zboru proti njej. Kakor pa so kazali liberalci svojo ljubezen do delavstva v javnosti, tako so jo tudi izvrševali v praksi. O tem vedo mnogo povedati zlasti nižji mestni uslužbenci. Sladke besede liberalnih govornikov in agitatorjev so le ena sama velika laž, na katero razsodni ljudje ne bodo nasedli. Kaj so storili liberalci za »redni stan? Saj mu še zastopstva niso dali v bivšem občinskem svetu, manj pa delavstvu. Niti za mestne uslužbence niso skrbeli, če izvezamemo visoko žlahto, kar je znano vsakomur. Poglejmo samo nekoliko k mestnemu užitninskemu zakupu. Pisali smo že o mestnih užitninskih paznikih, kako jim je znal bivši liberalni občinski svet s Hribarjem na čelu »olajšati« težavno službo. Danes omenjamo nekoliko o užitninskih preglednikih. Minulo je že štirinajst let, kar je prevzel Lavrenčič vodstvo mestnega užitninskega zakupa. Poglejmo samo, kako človekoljubno je razdelil službeni čas užitninskim preglednikom. Ti so poleti od 1. aprila do 30. septembra v službi od 5. ure zjutraj neprenehoma do 8. ure zvečer, torej celih 15 ur na dan. Ali ni to sramota, da je liberalni občinski svet kaj takega dovolil? Prošnjo za izpremembo pa je bivši župan ošabno vrغل v svoj koš! Pozimi morajo biti užitninski pregledniki od 1. oktobra do 31. marca v službi od pol 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer, torej 12½ ur na dan. Dandanes, ko se dobe že židovske (!) tovarne, v katerih delajo navadni delavci po 8 ur na dan, delajo užitninski pregledniki po 15 ur! To je mogoče res samo v Ljubljani pod liberalno komando. Nikjer ni v Avstriji podjetja, kjer bi se delalo po 15 ur na dan, samo ljubljanski užitninski zakup dela to slavno izjemo. Ali pa je to mogoče človekoljubno, da so pregledniki pozimi neprestano 12 ur v službi, v mrazu in dežju? Ni potem čudno, če otroci očeta več ne poznajo, ko je pa ta vse dneve v službi. Res malo socialni so naši liberalci in to se je povsod in vedno pokazalo. Razmeram, ki so jih ustvarili liberalci, mora biti konec, in to bo, ko se bo popolnoma vrglo liberalno gospodarstvo v Ljubljani. Kakor se ljudstvo ni oziralo na one, ki so mu hoteli odvzeti politične pravice, tako se tudi ne bo oziralo pri prihodnjih volitvah na tiste liberalne gospode, ki so ga tlačili, izžemali ter jemali kruh izpred ust. Kdor noče tlačiti raznim liberalnim pravdarskim in živinskim doktorjem, ki so zavozili v dvajsetih letih pošteno (?) liberalno mestno gospodarstvo, ta bo pomagal vreči liberalno gospodarstvo v Ljubljani, kot ga je slovensko ljudstvo že povsod drugod.

Ij **Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov** je imelo včeraj zvečer v hotelu »Ilirija« svoj 4. redni občni zbor, ki je bil precej dobro obiskan. Otvoril ga je predsednik g. Oblak, ki je pozdravil navzoče, spominjal se v kratkih besedah društvenega delovanja v minulem poslovnem letu ter imenoval za zapisničarja gg. Sokliča in Kernea. Namesto odsotnega tajnika Seljaka je poročal o tajniškem poslovanju g. Rapuš. Iz tega poročila posnemamo, da je imel društveni odbor v preteklem letu 15 rednih sej in dve tajni, ki so se jih odborniki vedno redno udeleževali. Priredilo se je tudi dva sestanka trgovskih sotrudnikov, katerih udeležba je bila istotako povoljna. Tajništvo je izmed 194 došlih dopisov rešilo 192. Društvena posredovalnica za službe pa je poslovala v 65 slučajih. Med letom sta umrla dva člana, gg. Blaznik in Ravnik. Oskrbela so se jima pri pogrebih venca ter se je društvo tudi po deputaciji udeležilo pogrebov. (V znak sožalja so navzoči vstali s sedežev.) Veselični odsek je priredil en zabavni večer in II. plesni venček v »Unionu«, ki je uspel zadovoljivo in na katerem se je opazilo nekoliko več gg. šefov kot lani. Blagajnik g. Černetič poroča, da je imelo društvo 2865 K 9 v prejemkov in 1820 K 80 v izdatkov. Pri plesnem venčku v »Unionu« je bilo 853 K dohodkov in 828 K 56 v stroškov, dobička torej 24 K 44 v. Na predlog revizorja se izreče blagajniku soglasno zahvalo in absolutorij. Pri volitvi odbora je bil na predlog dose-danjega predsednika g. Oblaka, ki je odstopil, soglasno z vzklikom izvoljen g. Oskar de Aiconu, ki sprejme med

odobravanjem navzočih predsedniško mesto. Ob tej priliki izreka tajnik g. Rapuš dosedanjemu predsedniku g. Oblaku v imenu društvenikov zahvalo za njegovo dosedanje uspešno delo za organizacijo slovenskih trgovskih sotrudnikov, pri katerem je bil že spočetka eden prvih. Za skrutinatorje pri volitvah odbora se imenujejo gg. Sladič Sterle in Snoj. Izvoljeni so bili: Josip Zima, Stefan Rapuš, Slavko Černetič, Ivan Kerne, Martin Gornik, Luka Menard, Svetlič, Proscenc, Fr. Zalokar in Ivan Soklič; za računske preglednike pa Ivan Snoj, Karel Danko in Ivan Sladič. Pri slučajnostih povdarja g. Oblak, da je društvo v kratkem času svojega štiriletnega obstoja doseglo v obstoječih razmerah mnogo, razvijalo se je tudi po številu članov, katerih šteje sedaj že 115. Naj bi se člani tudi v bodoče udeleževali društvenega delovanja, posečali društvene prostore ter podpirali v slogi odborovo delo. Zahvaljuje se za čast, ki so mu jo izkazali društveniki da so ga skozi vsa štiri leta volili v odbor in za predsednika ter pozivlja med živahnim odobravanjem navzočih k še tesnejši organizaciji. Novoizvoljeni predsednik g. Ancona se je zahvalil za poverjeno mesto predsednika, ter izreka željo, naj bi člani v kolikor mogoče složnem delu nudili odboru krepko oporo ter se ne strašili, ako se jim bo metalo pod noge polena, kot so se jim že. Ako slovenski trgovski sotrudniki zase ne bodo dosegli morebiti mnogo, bodo pa za svoje naslednike. Zahvaljuje se časopisju, ki je podpiralo stremljenje trgovskih sotrudnikov, kar je zlasti pokazalo pred zadnjim praznikom sv. Jožefa. Gotovo je, da bo organizacija trgovskih sotrudnikov napredovala, ker ima oporo v javnosti. Mnogo dela še čaka društvo. Spremeniti bo treba pravila, ker žele pristopiti tudi izvenkranjski trgovski sotrudniki, zlasti s Štajerskega. Treba pa je tudi v Ljubljani, kakor po Kranjski sami, živahne agitacije za društvo. Na to se je občni zbor zaključil.

Dekliška Marijina družba v Križah pri Trzinu ima v nedeljo, 26. marca popoldne po večernici igro »Junaška deklica«. Med dejanjem nastopa moški pevski zbor.

lj **Dež. odbornik dr. Lampe** je izprada odsoten do četrta.

Ij **Zbor »Ljubljane«** ima v n e d e -
l j o ob 11. uri dopoldne vajo v hotelu
»Union«.

lj Patronat Vincencijeve družbe za mladino v Ljubljani naznanja vsem delavnim članom, da se vrši konferenca v ponedeljek, t. j. 27. t. m. točno ob pol 5. uri popoldne v posvetovalnici Kat. tisk. društva (Katoliška tiskarna, I. nadstropje). Polnoštevilne udeležbe se prosi.

lj Slovenske Filharmonije dobrodelni koncert, ki se vrši jutri, na praznik, v veliki dvorani »Unionovik«, bo nudil izvanreden glasben užitek. V simfoničnem delu sporeda nastopi, kakor smo že včeraj poročali, umetnica na glasovirju g. baronica Vay-Mikes v krasnem Mozartovem koncertu št. 23 za glasovir in orkester. Dalje svira orkester mično fantazijo »Stara pesem« doñačega skladatelja Parme in Czajkovskovo »Simfonično uverturo«. Zabavni del sporeda prinaša kompozicije svetovnih mojstrov: Liszt, Mascagni, Maillart, Lehar, Strauss in druge. Začetek koncerta ob 8. uri zvečer. Vstopnina 1 K. Vstopnice v predprodaji se dobe tudi v trafiki hotela »Union«. Ker gre čisti dobiček koncerta v dobrodelne namene, se pričakuje mnogobrojno udeležbo.

lj **Razburjenje v »Učiteljski Tiskar**
ni« je bilo včeraj tako, da se je razvil
v tepež. Letele so okolu razne psovke.
Pri tem je bil napaden stavec g. pl.
Sladovič, ki je bil tudi ranjen.

lj **Zanimiva iznajdba gosp. Iv. Masleta razstavljena.** Danes so okoli 2. ure popoldne razstavili v izložbenem oknu pri Igliču zelo zanimivo iznajdbo gosp. Masleta proti trčenju vlakov. Včeraj so poskušali napraviti proti trčenju vlakov (samodelujoči pokladalec pokalnih in svetlobnih signalov) v navzočnosti inženirjev in uradnikov južne železnice, ki so izrekli tako glede sestave aparata, kakor tudi glede njegovega delovanja popolno priznanje. Razstavljena je tudi nova iznajdba: Napetnik proti oskropljenju z blatom.

lj Simultanska šahovna priredba
dr. Vidmarja. Šahovni mojster dr. Mi-
lan Vidmar je dospel na povratu iz sve-
tovnega turnirja v San Sebastjanu
kjer je dosegel sijajen uspeh, v Ljub-

ljano in igra na vsestransko željo danes zvečer ob pol 9. uri v prostorih kavarne »Evrope« istočasno proti poljubno visokemu številu igralcev. K prireditvi se vabijo vsi šahisti, in naj prinesejo z ozirom na pričakovano veliko udeležbo igre seboj.

Ij Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Spomladanska razstava se letos otvori meseca maja. Zadnji rok za prijave je 15. april, za vpošiljatev umotvorov 25. april. Prijave sprejema R. Jakopič, Ljubljana, Emonska cesta 2; umotvori pa naj se pošljejo na naslov: Umetniški paviljon R. Jakopiča, Ljubljana.

Ij Bolniška blagajna samostojnih obrtnikov v Ljubljani ima občni zbor v soboto, dne 25. marca 1911, ob 2. uri popoldne v steklenem salonu pri Levu, Marije Terezije cesta.

Dela za notranjo šolsko opravo za novo šolo na Prulah so razpisana do 11. aprila.

UMORI AMERIKANCEV V OKOLICI
KARLOVCA.

Poizkus tudi v Ljubljani?

Ves Karlovec je razburjen, ker je sedaj gotova stvar, da je v tem sicer jako miroljubnem mestecu imela sedež organizirana roparska družba, ki se je bavila z ubijanjem ljudi na veliko. Ta tolpa je čakala one, ki so se vračali iz Amerike v domovino, jih zvalila v zasedo, jih umorila in oropala. Doslej so našli v Kulpi pri Karlovcu tri umorjene Amerikance, o katerih še ne vedo, kdo so, o četrtem najdenem truplu pa trdi oblast, da je mož umrl le vsled srčne kapi. Detektivi na avtomobilih iščejo sledov. Danes poročajo, da so prijeli v Krstinji na bosenski meji moža, o katerem je brezdvomno dognano, da je morilec tretje žrtve. Iz previdnosti policija o podrobnostih molči. Sled za roparsko družbo vodi v Bosno. Roparsko družbo bodo, kakor zagotavlja policija, prijeli še tekom današnjega dne.

Včeraj smo poročali, da so včeraj ponoči našli za južnim kolodvorom v Petrovardinu leta 1878 rojenega Jožefa Sommerja nezvestnega, ki je krvavel iz ušes in ust in je imel na levi strani čela veliko rano. Mož je sedel zvečer v restavraciji južnega kolodvora, je še potem v čakalnico tretjega razreda, kjer je nameraval počakati prihodnjega vlaka; ko so pa kolodvor zaprli, je reved moral vsled posebnih ljubljanskih razmer na cesto. Težko ranjenega Jožefa Sommerja so prepeljali v deželno bolnišnico, kjer je že umrl. Ker se je okoli južnega kolodvora ob kritičnem času klatil nek brezposelni Bošnjak, je tega policija izsledila in izročila sodišču. V domovino vračajoči se Amerikanci in drugi potujoči naj bodo previdni, da ne padajo v roke kakemu članu družbe bosenskih roparjev.

Telefonska in brzojavna poročila.

STALIŠČE »SLOVENSKEGA KLUBA«.

Dunaj, 24. marca. Včerajšnja vest, da bi se člani »Slovenskega kluba« mišlili pridružiti češkemu predlogu, je bila pomotna. Zastopniki »Slovenskega kluba« so marveč dosledno vztrajali pri svojem odklonivnem stališču, katero je utemeljeval dr. Šusteršič v dotični seji »Slovenske Unije« sledeče:

»Slovenski klub« je v svoji celoti za razpust zbornice, ker kaže sedanja zbornica vsa znamenja senilnosti in je absolutno nesposobna za resno politično delo, a »Slovenski klub« je soglasnega mnenja, da ne bi bilo umestno **baš sedaj** še pred Veliko nočjo privedi zbornico do katastrofe, kajti zbornica stoji sedaj v znamenju pokritja za najimunitnejše potrebe monarhije kot veljavosti in nikakor se ne more »Slovenski klub« strinjati s tem, da bi se rešitev **teh** vprašanj zaprečila. »Slovenski klub« sviri slovansko opozicijo pred takim sklepom. Zastopniki »Slovenskega kluba« bodo glasovali **zoper češki predlog**, izjavljajo pa že naprej, da bodo v slučaju, da bi bili preglasovani, kar bi zelo obžalovali, vendar kakor vselej **zvesto držali se storjenega sklepa** »Slovenske Unije«.

Izvajanja dr. Šustersiča so napravila tako globok vtis, da se je dobila večina za odgoditev seje na popoldan. Samoposebi se razume, da so v popoldanski seji zastopniki »Slovenskega kluba« dosledno glasovali zoper češki predlog. Češki predlog je bil sprejet z vsemi češkimi glasovi, zoper vse nečeške glasove.

Dunaj, 24. marca. Od nekaterih strani se razglša mnenje, da bi se da

položaj sanirati s spremembo vlade. To pa ni res. Večina »Slovanske Enote« stoji odločno na stališču, da bi sprememba vlade bila v sedanjem trenutku irelevantno dejstvo, ki bi na noben način ne izpremenilo parlamentarnega položaja, kakršen je nastal v posledici zadnjega sklepa »Slovanske Enote«. Izboljšanje položaja zamore ustvariti samo razpust zbornice.

OPOZICIJA VSTRAJA NA SVOJEM STALIŠČU.

Dunaj, 24. marca. Na kritični situaciji se tekom današnjega dopoldneva in popoldneva ni **ničesar izpremenilo**. Opozicija vztraja na svojem stališču, da se vladi provizorij na noben način ne dovoli. Danes ob deseti uri dopoldne se je sešel proračunski odsek, v katerem je opozicija sprožila formalno debato in predlagala, da se mora odsek baviti najprej z rednim proračunom in šele potem z izrednim. V debato sta od slovenske strani posegla tudi dr. Korošec in Gostinčar. Po dveh urah včasih zelo živahni in celo veseli debati se je sprejel predlog večine, da se začne debata o proračunskem provizoriju proti glasovom opozicije. Nato je začel poslanec grof Wittek svoje poročilo, nakar so prišli posamezni govorniki do besede. Govorniki opozicije govorijo zdaj še normalno, da ne bi se zmučili in da se lahko še v drugič vpišejo v govorniško listo. Opozicija hoče na vsak način rešitev provizorija preprečiti in svojo akcijo do konca izpeljati. — Danes zvečer se namerava sklicati ministrski svet, v katerem bo že padla odločitev, kaj se ima zgoditi. Splošno se misli, da bo baron Bie nerth najprej podal formalno demisijo svojega kabineta, seveda, če jo bo kro na sprejela, je drugo vprašanje. Vsi poslanci so pripravljeni na to, da je bila **včerašnja seja zbornice zadnja**.

BUDGETNI ODSEK.

Dunaj, 24. marca. Budgetni odsek se je danes sešel, da začne razpravo o budgetnem provizoriju, ki bi se morala po intencijah vlade danes tudi končati. Že od začetka je opozicija izprožila 2 urno debato o formalnih predlogih, na kar je poročevalec začel debato. Govorili so dozda Concij, Šilinger in Šramek.

KRANJSKO POSOJILO.

Dunaj, 24. marca. Justični odsek je nujnim potom sprejel vladno predlogo glede pupilarne varnosti 10 milijonskega posojila, ki ga najame Kranjska

**LAŠKI KRALJ SPREJEL SOCIALNO
DEMOKRAŠKEGA POSLANCA.**

Rim, 24. marca. Laški kralj Viktor Emanuel je v svrhu rešitve sedanje ministrske krize sprejel soc. demokratskega poslanca Bissolatija. Vsled tega dogodka se sodi, da bo Giolitti sestavil svoje ministrstvo tudi s pomočjo soc. demokratov. Ker se je zdaj prvih zgodilo, da je sprejel laški kralj soc. demokratskega poslanca, se o tem dogodku seveda jako veliko govori in piše. Bissolati je najgorečnejši zagovornik bloka, to je zveze vseh »svobodomislelnih« elementov zoper krščansko. Bisso

lati je bil eno uro pri kralju. Na katoliške kroge je seveda ta avdijenca napravila vse prej kot ugoden vtis. Glasilo soc. demokracije »Avanti« noče gledati avdijence nič pravega povedati, pravi pa, da je Bissolatijev korak bolj osebnega značaja in da ni bil od stranke avtoriziran. Socialistična stranka da bo nadaljevala kljub temu svoje »propagandistično« in »bojno« delo.

NEMŠKI CESAR NA DUNAJU.

Dunaj, 24. marca. Danes so prispeli semkaj nemški cesar, cesarica, princ Joachim in princesa Luiza.

Koroške novice.

k Nemški cesar mimo Trbiža. V soboto, dne 25. marca ob ¾ na 7. uro se bo peljal tukaj mimo nemški cesar z dvornim vlakom. Pred njim bo peljal nekaj časa prej posebni vlak, ki bo pregledaval tir in varnostne naprave. Železniški uradniki so dobili radi cesarjeve vožnje posebne instrukcije. Vsi železniški uradniki in čuvaji morajo biti ta dan v službi v prazniški obleki in z vsami odlikovanji. Železniški delavci, ki bodo stražili mostove in cestne prehode, so dobili za to priložnost posebne trakove z cesarskimi barvami, ki jih bodo imeli pripete na levem rokavu.

974
 Specialni zdravnik za
 očne, nosne in ušne
 :: :: bolezni :: ::
 :: :: med. :: ::
dr. Josip Pogačnik
 je odgovoren za
 štiri tedne.

✠

988

Učiteljica Marija Cepuder javlja v svojem in v imenu svojih otrok **Irme, Leona, Milana, Alfonza in Anke** pretnužno vest vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je njihov preljubi nepozabni sin oziroma brat, nečak in bratranec, gospod

Slavko Cepuder
mestni učitelj

po jako dolgi mučni boleznii včeraj 23. marca ob 12. uri opoldne v starosti 22 let, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika se vrši v soboto, dne 25. marca ob 4. uri pop. iz hiše žalesti. Poljanska cesta 83, na pokopališče k sv. Stefanu (Božjemu grobu). — Dragega pokojnika priporočamo v trajen spomin.

V Ljubljani, dne 24. marca 1911.

Brez vsakega drugega obvestila!

H. SUTTNER urar, prva največja domača exportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. **„IKO“** Tovarniška - var - stvena znamka. Cenik zastoj - in pošilne prosto.

Ti delavci-čuvaji imajo posebna spričevala, da se nobeden nepoklican ne prikrade med stražo. Obenem je poklicanih polno žandarjev, ki bodo stražili progo. Na vsaki kilometer pridejo povprečno trije in bodo tako razvrščeni, da bodo drug drugega videli. Straže morajo biti pol ure pred prihodom vlaka na svojem mestu. Na peron postaj smejo samo službujoči uradniki.

k **Samoumor.** Zlatar Rudolf Maas, stanujoč v št. Rupertu pri Celovcu, se je 22. t. m. zastrupil s ciankalijem. Še predno se je pripeljal ponj rešilni voz, je Maas izdihnil. Vzrok samoumora so baje slabe družinske razmere.

Rakovost odločuje!

Zvezda s
krizcem
MAGGI-jeva kocka
(gotova goveja juha)

à 5 vln.

je najboljša!

Pri nakupu pazi naj se na ime
MAGGI in varstveno znamko
ZVEZDO S KRIŽCEM.

680

965

Najžalostnejšega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena mati, stara mati, sestra in teta, gospa

Jerica Lenassi, roj. Tegel

mesinega užitinskega prejemnika vdova

dne 23. marca ob 1. uri popoldne po dolgi, mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti za umirajočo, v 50. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage pokojnice bo v soboto dne 25. marca ob 10. uri popoldne blagoslovljeno v hiši žalosti, Glinška ulica št. 5, ter prepečeno v Gorenji Logatec, kjer bo ob 3. uri popoldne na župnem pokopališču pokopano.

Predrago pokojnico priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, dne 23. marca 1911.

Viljem, Marija, Ivana, Amalija, poročena Mesesnel, otroci. — Ostali sorodniki.

983

Zahvala.

Med dolgotrajno boleznijo in povodom smrti našega predragega ljubljene sina oziroma brata gosp.

Franc Škerjanca

dijaka I. drž. gim.

smo dobili toliko dokazov iskrenega sočutja, da nismo v stanu zahvaliti se vsakemu posebej za ustno in pisмено izraženo sožalje.

Zato se tem potom zahvaljujemo iz celega srca za vse ljubeznivosti, zlasti tudi za mnogobrojno pogrebno vdeležbo in za prekrasne vence, ki so jih darovali prijatelji in znanci dragemu rajnkemu.

Posebej izrekamo svojo zahvalo prečastitemu očetu Ernestu za tolažilne obiske ob urah nepopisnega trpljenja, dalje gospodom profesorjem in dijakom kot prijateljem našega ljubljene in pevcem za ganljivo petje, ki je nas tolažilo ob prerani izgubi preljubljenega sina.

V Ljubljani, dne 21. marca 1911.

Zahvaljoča rodbina Škerjanc.

Stanovanje

z dvema sobama se odda za majev termin v Ilirski ulici. Poizve se pri lastniku **Adolfu Hauptmannu, Ljubljana.**

972

Dva mizarska pomočnika in dva učenca

sprejme **Anton Hrovat, mizar v Breznici, p. Žirovnica, Gorenjsko.**

982

Globoko potrtem srcem naznanjam vsem prečast. duhovnim sobratom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je bil po volji Vsemogočnega odpoklican po večno plačilo prečastiti gospod

Fran S. Šusteršič

bivši župnik v Joliet-u države Illinois v Severni Ameriki

ki je danes zjutraj ob 1. uri po dolgi mučni bolezni, večkrat previden, v starosti 47 let izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb prečastitega gospoda bo v nedeljo ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta 17, na župno pokopališče na Viču pri Ljubljani.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi Mar. Oznanjenja.

Nepozabnega pokojnika priporočam vsem duhovnim sobratom v pobožno molitev in blag spomin.

Ljubljana, 24. marca 1911.

† **Ivan Stariha**

škof v p.

976

Venci se na željo pokojnika hvaležno odklanjajo.

Prvi kranjski pogrebni zavod Fr. Doberlet.

ZAHVALA.

973

V imenu našega najboljšega pokojnega prijatelja, očeta in moža

IVANA VURNIKA

naj nam bo dovoljeno zahvaliti se slavnemu občinstvu mesta Radovljice ter njegove bližnje in daljne okolice za vse mnoge dokaze ljubezni in spoštovanja, ki mu jih je izkazalo ob priliki njegove smrti in njegovega pokopa. V prvi vrsti se nam je zahvaliti visokočastiti duhovščini, zlasti prečastitemu g. kanoniku-dekanu J. Novaku za vodstvo pogreba in nagrobni govor, gospodu msgr. Tomo Zupanu, gospodu mestnemu dekanu A. Koblarju iz Kranja, gospodu dekanu iz Stare Loke M. Mraku, gospodu dež. poslancu župniku Iv. Pibru, gospodu duhovnemu svetniku Jan. Oblaku, visokočast. predstojništvu samostana na Brezjah in vsem drugim visokočastitim gospodom, ki so bili ali v asistenci ali se sicer udeležili izprevoda. Prav tako se nam je zahvaliti visokorodnemu c. kr. uradništvu: c. kr. okrajnega glavarstva, na čelu gospodu Fr. Župniku, c. kr. sodnijske, na čelu gospodu predstojniku sodišča, okrajnemu sodniku Regally-u, gospodom uradnikom c. kr. davkarije, visokorodnemu gospodu c. kr. okrajnemu zdravniku dr. Jelovšku, zlasti za izredno skrb in požrtvovalnost tekom zadnje bolezni pokojnika, okrožnemu zdravniku dr. Vovesu, gospodu c. kr. notarju Alf. Rudeschu, gospodu županu dr. Vilfanu za vse dokaze sočustev, kakor tudi mestnemu starešinstvu radovljiškemu in vsem zastopstvom slavnih občin iz okolice, blagorod. gospodom pevcem in njihovemu vodju, gospodu Šmigovcu za ubrane žalostinke in šolski mladini, slavni požarni brambi, telovadnim odsekom „Orla“ iz Radovljice, Brezij, Podbrezij in Kamne gorice, blagorod. gospodom stanovskim tovarišem pokojnika, gospodu Tomannu iz Ljubljane in vsem mnogoštevilnim pokojnikovim prijateljem in dobrim znancem, ki so počastili njegov spomin.

V Radovljici, dne 23. marca 1911.

Terezija Vurnik, žena. — Ivan Vurnik, tehnik, cand. archit., sin.
Marica Vurnik, hčerka.

Pozor! Laška kuhinja Edina v Ljubljani!

v hotelu Malič, nasproti glavne pošte.

Vsak dan sveže ribe iz jadranskega morja raznih vrst.

Kosilo za abonente od 50 vin. dalje.

978

Pristna južna vina Brioni i. dr. Vsak dan kaka specialiteta laške kuhinje in sveže tržaške škedenjske ročice (bige). Vampi, polenta, Sardon alla Marinaja. — Danes specialiteta od 7. dalje rižota morskih rakov — Risotto di scampi in specialitete: brodetto (juhica morskih rib), filetti, peresa (svoglie), cefali (cievoli), zobniki (dentale), orade, bradniki (barboni), rumeni guati, sardele, begalci (scampi).

Naznanilo in priporočilo.

969

Podpisani javljam slavnemu občinstvu da sem se preselil iz Malega polja, občine Col pri Vipavi v Črni vrh št. 9 pri Idriji, kjer bodem imel

gostilno in kupčijo z lesom

ter se vljudno priporočam za obilni obisk in blagohotno naklonjenost. Obenem opozarjam slavno občinstvo, da se obrača v pismenih in drugih zadevah naravnost na moj naslov.

Franc Pregelj, Črni vrh pri Idriji šte. 9.

Stavbišča

na prodaj poleg pokopališča svetega Križa.

980

Več se poizve pri kamnoseku Kunaverju istotam.

Takoj se sprejme

979

krojaški pomočnik

za vsako delo.

Peter Dolničar,

Dobrova pri Ljubljani št. 75.

Pozor! Vablivo in priporočljivo! Otvoritev gostilne

„Novijork“

986

Slavnemu p. n. občinstvu v Ljubljani kakor tudi tujcem z dežele si usojam najvljudneje naznanjati, da sem prevzela in na novo uredila staroznano gostilno „Tunel“ sedaj pod imenom „Novijork“ v Kolođvorskli ulici v Ljubljani

blizu južnega kolodvora. Gostilno otvorim jutri dne 25. marca. Točila bom najboljše vina, kakor tudi sveže pivo in drugo pijačo. Za točno postrežbo bom skrbela sama in sicer z gorkimi in mrzlimi jedili po zelo nizkih cenah. — Na razpolago so tudi prenočišča. Obenem sprejemem abonentov na hrano in stanovanje. Postrežba točna! — Za obilen obisk se priporočam **Beti Orehkova, gostilničarka.**

Vabilo

na

977

XIII. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Podkorenu

registrirana zadruga z omejeno zavezo

ki se bo vršil

23. aprila 1911 ob 4. uri pop. v zadrugi hiši.

Dnevni red:

1. Poročilo o letnem računu in odobritev računskega zaključka za leto 1910.
2. Volitev tretjine odbornikov in načelstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Volitev razsodišča.
5. Čitanje revizijskega zapisnika.
6. Slučajnosti.
7. Prememba pravil § 17.

V slučaju, da prvi redni občni zbor ne bo sklepčen, se skliče po § 36. drugi občni zbor na isti dan ob 5. uri popoldne, z istim sporedom.

Načelstvo.

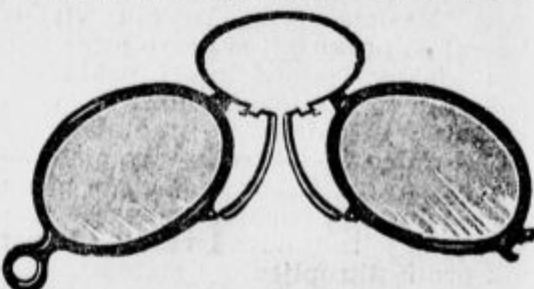
ALOJZIJ ČERNE sodar na Glincah šte. 10

naznanja slavn. občinstvu, da izdeluje nove in popravlja stare sode po najnižjih cenah. 961

2 učenca

za kleparsko obrt in vodovodno inštalacijo se sprejemata takoj v Sp. Šiški šte. 66 Franc

Lončar, klepar in vodovodni inštalater. 985

Izprašan optik **Fr. P. Zajec** Ljubljana, Stari trg 26

priporoča veliko zalogo očal, ščipalcev, toplomerjev, barometrov ter vse optične izdelke.

Očala in ščipalci po zdravniškem receptu. Popravila se izvršujejo dobro in ceno. Geniki brezplačno.

971

Tržiške novice.

t **Stoletnica požara** v Trzinu bo prihodnji četrtek, 30. t. m. Leta 1811. je bilo, ko je začelo goreti zjutraj v hiši kovača Mateja Klander v zgornjem koncu tega trga. Grozoviti požar je vpepelil vsled močnega severnega vetra 151 hiš in nad 100 delavnic. Zgorelo je 75 ljudi. Župnik Prešeren, ki je tedaj župnikoval v Trzinu, poroča škofijstvu: »Das Weinen, Wehklagen und das bis an die Verzweiflung grenzende Heulen des Volkes ist unbeschreiblich.« V spomin na ta požar se vsako leto slovesno obhaja praznik sv. Florijana s procesijo po trgu. — Kakor čujemo se bo letos v spomin na stoletnico obhajala cerkvena slovesnost najslavesnejše na dan sv. Florijana, 4. maja. Slovesno pontifikalno sv. mašo bo opravil ta dan mil. g. stolni prošt Sajovic iz Ljubljane. Ta dan bo menda tudi slovesna otvoritev in blagoslov novega gasilnega doma.

t **Prememba posesti.** Aljančičevo gostilno pri kolodvoru je kupil g. Jožef Pogačnik, ki je bival doslej v Celovcu. — Tukajšno lekarno g. Robleka je kupil Čeh g. Bogoslav Lavička.

t **Predavanja v društvu sv. Jožefa.** Zadnje tedne je predaval v društvu g. kaplan Čadež o predmetu: Ali bivajo živa bitja na zvezdah? G. župnik je govoril 14. t. m. o delovanju delegatov avstrijskih v Budimpešti, 21. t. m. pa o sežiganju mrličev. Predavanja se vrše vsak torek ob 8. zvečer in so zelo dobro obiskana.

t **Društvene zadeve.** Društvo sv. Jožefa je svoj praznik 19. t. m. praznovalo na slovesen način. Zjutraj so se članice in člani udeležili skupnega sv. obhajila, Orli v krojih. Ob 10. so odšli z društveno zastavo v cerkev sv. Jožefa, kjer je imel g. predsednik Gole primeren nagovor in sv. mašo, popoldne ob 4. so bile tu pete litanije. Nasprotnikom poštenega krščanskega delavstva ti javni nastopi niso bili po godu. Dalj so duška svoji nevolji s psovskami, ki pričajo o olikih, katero imajo gotove vrste ljudje, ki se prištevajo med boljše. Drugič homo imena takih olikancev javnosti naznanili.

t **Cvetina Borogradska** je igra, katero so priredile na večer sv. Jožefa društvene članice. Igralo se je izborno. Dvorana je bila tako nabito polna, da je moralo mnogo občinstva oditi, ker ni bilo več prostora. Igra se zato ponavlja v nedeljo, 26. t. m., ob pol 5. uri popoldne. Kdor želi videti resno, podučno igro, naj se ta dan potrdi v društvene prostore. Ne bo mu žal. Dana je prilika tudi okoličanom udeležiti se predstave.

t **Trški občinski urad** je najel nove, zračne in svetle prostore pri Bastelju sredi trga, kamor se preseli s 1. majem. S tem pa se je izpolnila gorečemu socialnemu demokrati Jazbecu najgorečnejša želja, ki jo je izrazil v gostilni pri Gašperinu, da hoče namreč kot bodoči občinski svetovalec sedeti tam, kjer sedaj sedi pri občinskih sejah g. odbornik Dornig. Ker bo torej to mesto v dobrem mesecu prazno, bo lahko sedel od 1. maja naprej noč in dan na njem sodrug Jazbec. Čestitamo!

Izpred sodišča.

Sodna razprava proti kralju kamoristov in dvainštiridesetim tovarišem. Take sodne obravnave, ki se je pričela 15. t. m. v italijanskem mestecu Viterba, še ni bilo nikoli. Ze notranje lice sodne dvorane je nenavadno. Pred sodnim senatom in porotniki sedi 39 obtožencev v veliki železni kletki, ki so jo napravili nalašč za to obravnavo. Te varnostne odredbe so bile neobhodne, ker se je bilo bati, da bi obtoženci (italijanski kamoristi — organizirana roparska tolpa), ne atakirali sodnike, porotnike ali priče, ko bi došli v dvorano. Obtoženi so kralj neapeljskih kamoristov Enrico Alfano in 42 njegovih tovarišev. V celi Italiji se z največjim zanimanjem pričakuje razvoja te obravnave, ki bo trajala gotovo šest mesecev. Ko je uvidel pred časom Enrico Alfano, da mu v Italiji postajajo pod nogami tla vroča, je pobegnil v Ameriko, kjer je brzo postal vodja močne italijanske mafije in kjer so ga kamoristi sprejeli z odprtimi rokami. Toda tudi njemu, kralju italijanskih roparjev in tatov, so bili kmalu na sledu. Newyorški policijski nadzornik Perosini, po rodu Italijan, ga je izsledil in aretoval. Alfano bodo izročili v Italijo, a Perosini je plačal svojo smelost s smrtjo; umorili so ga kamoristi. Njegovega morilca dosedaj niso še dobili. V omenjeni sodni obravnavi se bo razpravljalo tudi o tem umoru. Povod sodni razpravi je dal umor zakonskih Cuocolo, ki se je dogodil dne 5. junija 1906 v Neapelju. Zeno Couco-

Priznana na večja, resnično domača, že 25 let obstoječa eksportna tovarna.

Franc Čuden, urar

Ljubljana, Prešernova ulica 1

samo nasproti Frančiškanske cerkve

je delničar

največjih tovarnih švicarskih ur »Union« v Genovi in Bielu

on torej lahko po originalno tovarniških cenah

garantirano zanesljivo, v vseh legah in temperaturah po njegovem astronomičnem regulatorju regulirane, svetovno znane

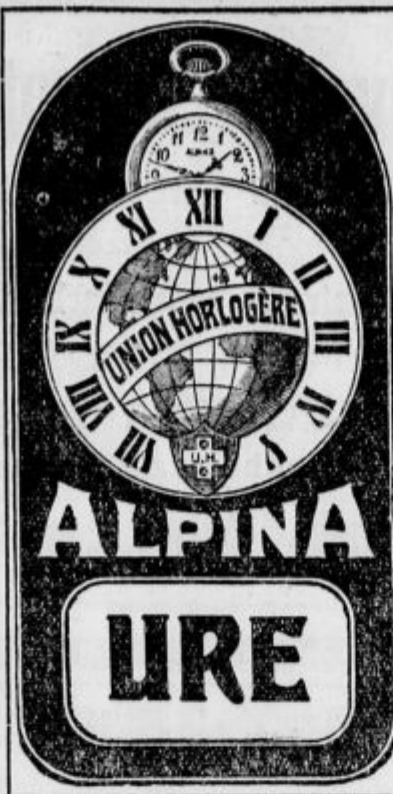
Alpina ure

z matematično preciznim kolesjem v zlatu, tulu, srebru, nikeljnu in jeklu

prodaja.

637 1

Nedosežno velika izbira. — Večletno jamstvo. — Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Trpi Vaš otrok na angleški bolezni,

ali je slaboten in nič ne napreduje? Dajte mu Scott-ovo emulzijo in opazili bode, da postanejo kosti sčasoma ravne in močne, mišice se razvijejo, otrok bode zopet v kratkem času čvrst in zdrav skakal, kakor drugi otroci. Najbolje in najbolj čiste sestavine po posebnem Scott-ovem pripravljaju slastne in zelo lahko prebavne, to pomeni

Scott-ovo emulzijo

Pristna le s to znamko — ribičem — kot garancijskim znakom Scott-ovega ravnanja!

in nje v 34 letih dosežen uspeh pri angleški bolezni. Sladek, smetanast okus Scott-ove emulzije je pri vseh otrocih zelo priljubljen in pri tem veliko bolj učinkujoč kot drugo neprijetno ribje olje.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 vin. Dobi se v vseh lekarnah.

3109

Modeli 1911

12/14 HP 4-cilindrski
18 HP 4-cilindrski
20/25 HP 4-cilindrski
35/40 HP 4-cilindrski
45/50 HP 4-cilindrski

avtomobili

Laurin
&
Klement
d. d.
Mladá Boleslav.

896

Za pomladno zdravljenje.

Prvi pomladanski tedni so navadno čas, v katerih se išče, da se popravi motenja v telesnih funkcijah, katera je povzročil način zimskega življenja v ta namen opozarjamo na

MATTONIJEV
GIESSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

To kislino zdravniki posebno priporočajo za popolno domače zdravljenje, zlasti pa tudi za predzdravljenje za toplote Karlovi var, (VI.) Marjino in Frančiškove kapeli. 38 19

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovi var. Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihael Kastner-u, Peter Lassniku in Andrej Sarabonu, Ljubljana. 11462-49

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepi živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovije.

Najvažnejše je, da se kupi perje in puh popolnoma čisto in brez vsega duha. Tako perje 2905 in puh se dobi pri znanih trdci

ANTON ŠARC

Ljubljana, Selenburgova ulica 5

na vogalu Kraljeve ulice (nasproti glavne pošte) po sledečih cenah:

Perje 1/2 kg po K 1.68	Puh siv 1/2 kg po K 5.25
" " " " " 2.50	" " " " " 6.25
" " " " " 3.35	" " " " " 8.75
" " " " " 4.20	" " " " " 9.85
" " " " " 5.5	" " " " " 10. —

Pošilja se poštne prosto s povzjetjem.

Ime:

R. Miklauc

Ljubljana

592

bodi vsakemu znano
pri nakupu blaga
za obleko in perilo.

Gramofone

najboljše vrste po najnižji ceni, posebno izvrstne avtomatične za gostilničarje pripravne, priporoču

Ivan Baiželi, Ljubljana
Marjole Terezije cesta 11 (Koi zoj).

pavnikar so izšle najnovejše plošče 25 cm. premera Ro K 3.50, 1000 igel samo 2 K. — Ceniki na zahtevo franko. 1 1

Ugodna prilika!

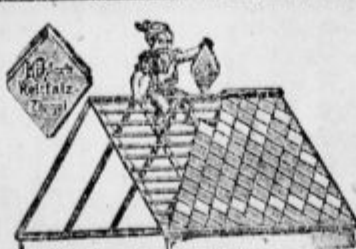
Ker imam veliko zalogo opeke, ki je izdelana še iz cenenejšega cementa, oddajam

cementne strešnike

(z zarezo in brez zareze) po znižani ceni.

Cementna strešna opeka prekaša po svoji trpežnosti drugovrstne opeke ter da jem za njo vsako poljubno garancijo.

Ivan Jelačin, Ljubljana.

la, rojeno Cutinelli, so našli 6. junija zjutraj na njeni postelji umorjeno; po telesu je imela več ran od bodala. Vse dragocenosti, denar in druge vrednosti so bile pokradene. Domnevalo se je s početka, da jo je umoril soprog vsled ljubosumnosti. A kmalu se je dognalo, da je bilo to domnevanje brez podlage, ker so tudi njega našli umorjenega na morski obali. Znano je bilo o tem poročnem paru, da sta tajna kamorista oba, mož in žena. Sicer se nista udeleževala sama del kamore, a podpirala sta jo. Coucolo je bil sin uglednih in bogatih starišev iz Neapelja, a bil je v toliko nesrečen, da se je oženil s propalo Marijo Cutinelli, ki ga je znala spraviti popolnoma pod vpliv kamore. Žena Cuocola je živela zelo sijajno in navidezno tudi zelo pošteno, ker pač nihče ni smel vedeti, da ima kake odnošaje s kamoristi. Kot dama visokih krogov je imela pristop seveda v najboljše rodbine. Imela je nalogo, da je pri takih bogatih rodbinah polagoma poizvedovala o domačih hišnih razmerah, o čemur je potem obveščala kamoriste, ki so vlomili v dotične hiše in od katerih je potem dobila delež od roba. Pri tem so jih ščitili tudi pri policiji in sodnji nameščeni kamoristi. Ko pa jih je začela vlada bolj strogo preganjati, se je odločila, da izda nekatere svoje pristaše policiji, kar je seveda morala plačati s smrtjo. Prišli pa so kmalu na sled morilec in mnogim njihovim pomagačem. Kamora je napela vse sile, da jih reši. Duhovnik don Ciro Vitozi je odkril kolovodje. No, tem se je posrečilo, da so dokazali svojo nedolžnost, nakar so jih izpustili iz zapor. Tedaj pa so stopili v akcijo karabinerji, italijanski orožniki, ki so javno izjavili, da kamora samo zato ni v zaporu, ker je pod varstvom policije, s katero je v zvezi. Poveljnik karabinerjev, Capezzuto, si je stavil kot življenjsko nalogo, da izsledí kamoriste. Celó leto je živel preoblečen med kamoristi v Neapolju in okolici, udeleževal se celo z njimi skupaj vlomov in si tako pridobil med njimi zaupanje. Na ta način je tudi zvedel, kdo je umoril zakonska Cuocolo, in posrečilo se mu je tudi, spraviti vse v zapor. Za omenjeno sodno razpravo vlada veliko zanimanje, ker se pričakuje, da se bo ob tej priliki silno razbirkala italijanska policija. Da bi ne bilo kakih stranskih simpatij za obtožence, se vrši razprava daleč proč od Neaplja, v malem mestu Viterba. Pred porotniki sedi sedaj 39 kamoristov, ker so štirje pobegnili. Med obtoženci je tudi učitelj Rabi, ki je gotovo zelo nenavaden učitelj, ker je silno bogat ter sam priznava, da je v prid kamore potoval po Francoskem in Angleškem. Tudi dve ženski ste na zatožni klopi. K razpravi je poklicanih 850 prič. Predsednik sodnega senata je odredil, da se spravijo iz dvorane proč vsi gibljivi predmeti, zato tudi pisarji pri obravnavi nimajo tintnikov, pač pa moderna votla držala, napolnjena s tinto. Vsi obtoženci so zaprti v železni kletki, samo eden glavnih je v posebni kletki. Rešena Italija pač ni rešena razbojnikov kljub tisočletni »kulturi«.

»Valerija ali zmagoslavni izhod iz Katakomb.«

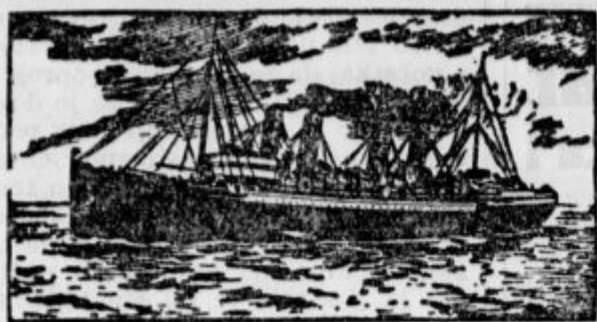
— Zgodovinska povest. — Ta povest, katero je spisal priznani poznavatelj rimske zgodovine monsignor Ant. de Wall, je zajeta iz one smrti in muke prezirajoče dobe krščanstva, iz katere so izšle najlepše povesti svetovnega slovstva. Povest, katera se vrši za časa vladanja rimskih cesarjev Maksencija in Konstantina Velikega, nam prekrasno slika zmagoslavni boj procvitajočega krščanstva proti propallemu poganstvu in je gotovo ena najlepših povesti iz prve dobe krščanstva, katero smemo staviti v isto vrsto s »Quo vadis«, »Dekle z biseri« in drugimi povestmi, ki so si v pol leta osvojile cel svet. Pisatelj monsignor Ant. de Wall je znan širom sveta kot eden najboljših poznavalcev stare rimske zgodovine in izpod njegovega peresa izvirajo najboljše spisi o Rimu in njegovih znamenitostih, kar jih imamo. — Knjiga se dobi v »Katoliški bukvarni« in stane s poštino vred 1 K 50 v.

Cerkvenim in pevskim zborom priporočamo za postni in velikonočni čas sledeče skladbe:

Foerster Anton: Lamentacije in očitani, za mešani zbor; part. 70 v.

Sattner P. Hugolin: Osem postnih pesmi, za mešani zbor, orgle in soli. Part. 1 K 50 v, glas po 38 v.

Kimovec Franc: Rihar renatus, za mešani zbor in orgle. V tej zbirki se med drugimi nahaja tudi več postnih in velikonočnih napevov, dalje križev pot (star harmoniziran napev), pri nas najbolj v rabi. Part. 3 K. glasovi po 40 vin.

E. Kristan

oblastveno koncesijoni-
rana potovalna pisarna

za

:: Ameriko ::

v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 41

3143 52-1

Najcenejša vožnja v Ameriko.

Delniška glavica:
60 milijonov kron
Rezervni in var-
nostni zaklad:
16 milijonov kron

Centrala v Pragi.

Ustanovljena l. 1868.

Podružnice v:

Brunn,
Budjevicah,
Ig'avi,
Krakovu,
Lvovu,
Moravski Ostravi,
Olomucu,
Pardubicah,
Plznu,
Prostějovu,
Taboru,
na Dunaju,
L. Herrengasse 12

PODRUŽNICA ŽIVNOSTENSKE BANKE OBRTNA BANKA

Bančni prostori: **v TRSTU** Menjalnica:
Via S. Nicolo 30 Telefon št. 2157 Via Nuova 29

izvršuje vse bančne posle
obrestuje vloge na vložne knjižice po 4%
na tekočem računu po dogovoru.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje, devize in valute. Daje pred-
ujme na vrednostne papirje in blago. Dovoljuje stavbne in carin-
ske kredite. Daje promese za vsa zrebanja. Zavaruje sročke proti
kurzal izgubi. Oskrbuje inkaso na vseh tuzemskih in inozemskih trgih.

Sprejema borzna naročila

ter se rada vdeležuje s svojim kapitalom na dobrih in napredujočih
industrijskih podjetjih.

Brzjavni naslov: Živnostenska Trst.

Podjetje betonskih stavb!

BRATJE SERAVALLI & PONTELLO

Ljubljana, Slomškova ulica št. 19.

Kiparstvo in tvornica umetnega kamna.

Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izvrševanje cementnih cevij, stopnic, po-
stamentov, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tlakanje, vodometrov, korit in
vodovodnih muštev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz
mavca za stene in strope. — Zaloga kameninastega blaga in samotne opeke.

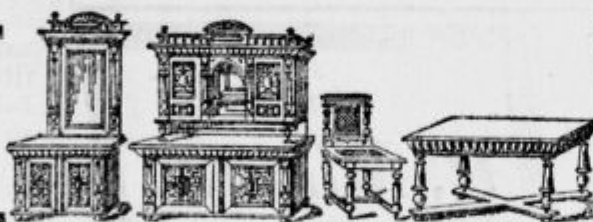
Vsa dela so solidno in strokovnjaki izvedena. Cena najnižja. Jamstvo. Zastopstvo svodov patent „Thru“

Ivan Dogan

mizarski mojster v Ljubljani

Dunajska cesta 19 (Medjatova hiša) :

priporoča svojo bogato
zalogo hišne oprave :

za spalne ter jedilne sobe in salone. Divane vsake vrste. Modroce,
žimnice na peresih, podobe, ogledala, otročje vozičke itd. ::

Naročila se točno izvršujejo. :: Najcenejša zaloga. ::
Cenik s podobami zastoni in franko. 48 Cene brez konkurence.

Tovarna pohištva J.J. Naglas

Ljubljana Turjaški trg št. 7 Ljubljana

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Pre-
proge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otro-
ški vozički itd.

Ustanovljena 1847. Najnižje cene. 3504 Najsolidnejše blago. Ustanovljena 1847.

Največja in
najstarejša tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov

Avg. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana. Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na
štedilna ognjišča in peči

preproste in najčiste, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih
najbolj strokovnjski, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem
samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

Tovarna za stroje Andritz akc. dr. Andritz pri Gradcu (Štajersko).

2657

gradi kot specialitete

52

parne stroje, vodne turbine, sesalke, škripce in trans-
misije najmodernejshe vrste in najsolidnejše izpeljave.

Livarna za železne, jeklene in kovinske predmete po lastnih ali vposlanih modelih.

Ponudbe vsak čas radevolje in brezplačno.

Zastopnik: J. Mikula, ingen., Cigaletova ulica 7, Ljubljana.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Augusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor
p. n. občinstvu za prevzete in solidno izvršene vsakovrstne

umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni orna-
mentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor
vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmo-
dernejšem slogu in po najnižjih cenah.

Zaloga kakor velika izbira steklenega in porce-
lanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov
podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 3314

Narisi in proračuni na zahtevo zastoni.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n.
odjemalcem v ogled.

Ivan Jax in sin

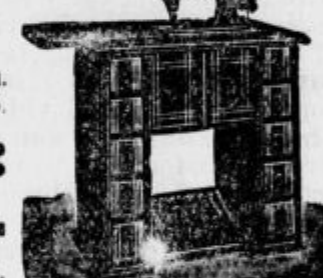
Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa

iz prvih tovarn Avstrije:

Dürkopp, Styria (Puch), Waffnerad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljena leta 1867. Vezanje poučujemo brezplačno.

: Adlerjevi : pisalni stroji.

Ceniki zastoni in franko.

C. kr. izvedenec in učitelj „Glasbene matice“

LJUBLJANA

ALFONZ BREZNIK

3464 (1)

Kongresni trg št. 13

Največja, najstarejša in edina domača tovarna in
izposojevalnica klavirjev in harmonijev.

Velikanska zaloga vsega glasn. orodja, kakor:
klavir, citer, kitar, tamburle, harmonik, kla-
rinet itd., najbolj. strun (tudi Weicheld) ter mu-
zikalij. Prodaja na čudovito majhne obroke tudi brez
zadaj. tako, da je vsakomur dana prilika, izogniti
se vsiljivemu »pofelnju« ter si na najugodn. način od-
plačevanja nabaviti instrument prve vrste Dvorina
firma klavirjev Czajka, Hörl & Heitzmann, Steiz-
hammer in Rösler ter Hörügel in Mauborg (amer-
harm.) so svoje zastopstvo za kra. jsko meni poverile
in imajo te jaz izključno edini in znamenite instrumente
v največji zalogi in izbiri. Točno pisano jamstvo.
Popravila in uglaševanja klavirjev in vseh
glasbil po najnižjih cenah. Stari klavirji se
najugodnejše jemljejo v zameno. Najnižja
izposojevalnina.

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz
Ljubljane čez Antwerpen v New-York in čez
Antwerpen v Boston.

je proga
rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Lapland“, „Finland“,
„Kronland“, „Vaderland“, „Zeeland“, „Sam-
land“, „Gothland“, „Marquette“, „Menominee“,
„Maniton“, kateri vsak teden v sobotah oskr-
bujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-
Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vljudna
postrežba in spalnice ponovno urejene v kajite
za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminent-
nega pomena in traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec
vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-
nejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc
v Ljubljani,

Kolodvorske ulice odslej št. 26, od južnega
kolodvora na levo pred znano gostilno pri
„Starim tiskarju“ 188 (52-1)

